Posamezna številka Din 1. Poštnina v gotovini.

Št. 177. V Ljubljani, v soboto 9. avgusta 1924. Leto I.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan popoldne.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

O politični teologiji.

Slovenci smo od nekdaj dobri katoličani. Katoličani ne le po veri, temveč tudi po politični logiki. Vsa naša miselnost je od davnaj prikrojena po dialektiki krščanskega nauka, naš mišljenski, frazeologični aparat je prožet z duhom svetih očetov in bogoslovcev. Tudi če ne verujemo v hudiča, ga vidimo v politiki vsepovsod, govorimo o Kristu in Antikristu, o večnem zveličanju, o večni pogubi, o končni zmagi resnice in dobrote, gledamo katastrofo, kazen in poveličanje. Vedno tako, kakor nam je individualno trenutna politična konstelacija ugodna ali zoprna.

Ubogi Radić na primer! Koliko ton papirja je že potiskano o njegovem bajeslovju. Naj krene naša politika že kakorkoli, po naših novinah sodeč, je ravno on ona nit, na kateri visi usoda Jugoslavije. In vendar je Radić le prazna ničla, zvok, stenogram za izvestno razpoloženje precejšnjega dela hrvatskega naroda. Radić vendar ne vodi, on je le neprostovoljni pajazzo, čigar mikavnosti zna nastopajoči pokret med njegovimi pristaši v nekaj letih, če ne že preje, napraviti neslaven konec. Radić igra v naši politični teologiji vlogo hudobca, ki vse pokvari, ki stoji grozilno na vseh polit. razpotjih in ki mora igrati vlogo barbara, kadar pride doba kislih kumarc.

Ali na primer ni polit. teologija, ako je vera v edinozveličavnost katerega sibodi polit. programa pri nas postala zapoved in se sprememba polit. prepričanja žigosa kakor nečastno dejanje? Ali to ni isto, kakor abotni prepiri prvih desetletij po Kristu med pravovernimi in krivovernimi kristjani, heretiki, shizmatiki, ono zasleplje no mnenje, da ima ravno naša partija patent na vso in celo resnico, medtem ko je na nasprotnikovi strani sama zmota, hudobnost in protidržavnost?

In ta pristnokrščanski hilijazem, s katerim se pita čitajoče občinstvo! Samo ako pride naša stranka k veslu, pojde vse kakor po niti: dalekosežne reforme prinesejo red in bogastvo, skratka nastopi doba, ko bodo dobri (t. j. naši) zveličani nasprotniki pa bodo vrženi v ogenj pokore, se odstavijo, uničijo ali karsižebodi. Sleherna stranka ima za svoje pristaše pripravljeno, ko pride k vladi, večno kraljestvo božje, medtem ko nasprotnik ne uide zasluženi kazni.

Nadalje skoraj nimamo stranke, ki bi venomer ne pridigala o načelni, hoteni korumpiranosti vseh drugih ter o potrebi z vsemi sredstvi zatirati zlobno kačo nasprotnega prepričanja, t. j. političnega pogonstva, da ne okuži čistih duš naših pristašev. Nasprotno pa spada k prvim nalogam strankarskega episkopata vlomiti kadar in kjer le gre in partes infidelium, prinašati zasleplje nim luč edino prave vere v to ali ono polit. korifejo ali njen kredo-program.

In pa to vkoreninjeno mišljenje, da namen posvečuje dejanja! Kaj se pri nas vse ne godi na podlagi tega načela! Kako malo lepih dejanj beleži naše petletno skupno polit. življenje in koliko krivic se je že nagromadilo pod pretvezo dobrih namenov!

Mi vidimo radi katastrofe povsodi, kjer ni ravno udeležena naša stranka. Božja šiba pade na hrbet celega naroda, ako ne pojde ravno po naši volji, država sigurno propade, ljudstvo pride v tuje jerobstvo, če se prej ne potolaži mali naš interesek. V to kategorijo spadajo sanje o konfliktih z obstoječim družabnim redom, neizbežni kaos, ako se vsede slučajno kakšen avtonomist na ministrski stolček.

Mogli bi nadaljevati in infinitum. Nič kriticizma, malo pozitivnega znanja, nobene avtokritike. Večina našega političnega prizadevanja obstoji v neskončnem ponavljanju naučenega katekizma, nabranega pri vinskem omizju, po isti logiki, z isto terminologijo, istim izvajanjem malenkostnih dnevnih dogodkov iz apriornih, nerazumljenih trditev, nanizanih, kakor naključno, brez notranje zveze in logične doslednosti ena na drugo. To je tisti ozki duševni obzor, ki dači 90 odstotkov naše inteligence.

Sto, dvesto fraz, ponavljanih od roda do roda, milijonkrat premletih, se skombinira neutrudno danes od tega, jutri od drugega konca, prikroji danes temu, jutri onemu vtipu in tako nadrobljena polit. fantazija izgleda vedno globokoumna, tako globokoumna, da je vseeno, ali jo čitaš in slišiš od spredaj ali od zadaj.

Pravimo, da smo napreden narod, da ne verjamemo v vraže in coprnice, copramo pa v politiki na debelo in gojimo v politiki mistiko, ki je ne doume vseh sedem modrijanov. V naš polit. besedni zaklad smo vtlačili zadnja leta obilo pojmov, slabo ali sploh nerazumljenih, takšnih, ki se našim razmeram ne prilegajo. sestavili smo z njimi naše očenaše, ki jih brezmiselno slišimo ponavljati dan za dnem od pravih in nepravih demokratov, od separatistov in apartistov, od klerikalcev in naprednjakov, večno po isti metafizični krščanski logiki, ki nam je prešla v meso in kri tako, da se je ne moremo znebiti. To je tisti vzrok, da politike ne delamo mi, temveč nas ta sama neovirano po lastnih svojih kapricah vodi slepo kakor avtomatične marijonete. To je vzrok, da naša politika sloni tako malo na izkustvih, da ni ne pragmatična, ne praktično racijonalna, temveč da obstoji le v veri v fraze, upanju v polit. kismet in zaljubljenost v lastno nedosežno dovršenost.

rgn.

Debata o vladni deklaraciji.

Beograd, 8. avgusta. Današnja seja narodne skupščine je bila otvorjena ob pol desetih dopoldne. Po prečitanju zapisnika zadnje seje je bil prebran akt finančnega ministra o carinski tarifi. Nato je bil prečitan nujen predlog bosanskih radikalov z dr. Andričem na čelu, da se izpremeni begluška uredba. Ko je pričel dr. Andrić svoj predlog utemeljevati, je nastal v skupščini velik vihar. Dr. Andrić je nato utemeljeval nujnost svojega predloga in dejal, da zahtevajo age in begi da se jim zemlja vrne, ker se jim ne izplačuje odkupnina. Dr. Andrić je povdarjal, da je vlada dolžna sprejeti njegov predlog tudi zato, ker so skoraj vsi prizadeti age in begi v stranki dr. Spahe. Medklici redićevcev: Zakaj pa niste tega izvršili, ko ste bili na vladi? Dr. Andriću je odgovoril

Ljuba Davidović.

Dr. Andrić ni stavil svojega predloga toliko iz stvarnih razlogov, ko pa iz želje, da bi spravil novo vlado v zadrego. Davidović konstatira nadalje, da so stavili ta nujen predlog gospodje, ki so bili preje na vladi in ki so zato imeli dovolj možnosti, da ga izvedejo. Kljub temu pa priznava Andrićevemu predlogu nujnost.

Nato je omenil Ljuba Davidović **očitke proti ministru Hrasnici.** V javnosti so bili ponovno iznešeni razni očitki proti ministru dr. Hrasnici. Davidović ugotavlja, da je parlamentarna preiskava dognala, da je Hrasnica popolnoma brez krivde in da v javnost iznešeni očitki ne odgovarjajo resnici.

Predlog Andrića je bil nato soglasno sprejet.

Prečitano je bilo nato **poročilo verifikacijskega odbora,** da sta poslanca Košutić in Mijatović odložila en mandat in da se zato pokličeta v skupščino njihova namestnika.

Na vprašanje posl. Moskovljevića o **delu odbora za molbe in žalbe** sporoča **predsednik Jovanović,** da je rešil odbor preko 700 aktov.

Na vprašanje Sretena Vukosavljevića, če ni slišal Jovanović, da je notranji minister izjavil, da je zagrešila nerednosti pri znanih dogodkih v Drenici tudi naša vojska, je na kratko odgovoril Jovanović, da se ne sme tako važnih vprašanj spravljati s tako lahkoto pred skupščino. Nato je povzel besedo **minister Petrović,** ki je dejal, da je že včeraj povdaril, da ne bo dovolil, da bi se pobijali nedolžni otroci in žene in da bo uvedel strogo preiskavo o vseh dosedanjih slučajih. Nato se je obrnil proti radikalom in dejal: »Vi, gospoda, vedno delate to napako, da proglašate tri četrtine naroda protidržavnim!«

Nato je bivši notranji minister **dr. Srskić** dejal, da je Azem bejta vladal v Metohiji in ne državi in da je bila Metohija država v državi. Azem bejta je bil steber protidržavne agitacije. Predstavniki naše države sploh niso smeli stopiti na ta teritorij. Jaz pa sem se odločil, da razženem to gnezdo Azem Bejte. V dokaz za svojo trditev je navedel, da je bila vojska iz zasede napadena in da je pri tem padlo 14 Hrvatov in Slovencev. (Slava jim! so stoje klicali radikali.) V borbi je padlo 80 kačakov, od katerih je bilo deset ucenjenih. Hočemo državo, ki bo znala varovati interese naših državljanov proti vsem. Plakamo za padlimi vojaki, ne pa za padlimi razbojniki.

Po pozivu Jovanovića, da se preide na dnevni red je dobil besedo

Marko Trifković.

Še predno so prišli radićevci v skupščino, so vstopili v tretjo internacionalo. (To ni res! Vzkliki demokratov.) Vprašam g. Predavca, da pove, v katero internacionalo, da so vstopili. Naj prečita poslednji sklep HRSS, ki pove vse! Cilj tretje internacijonale je samo ta, kako bi se ustanovile komunistične države na Balkanu. Iz deklaracije se vidi, da ima vlada spurazum s HRSS. V čem pa ta sporazum obstoji, ne vemo. Zakaj ga prikriva? Glede zunanje politike pravi Trifković, da popolnoma odobrava tozadevno vladno izjavo. Ne ve pa, kaj bo na to rekel Radić ki vedno zahteva ukinitev zvez s Francijo. Trifković pripominja nato, da se je svoječasno proglašalo radikale za izdajalce, ker so hoteli izvesti sporazum z Italijo. Danes pa doživljajo zadoščenje, da delajo njihovi nasprotniki isto. Proti Bolgarski se današnja vlada ne upa energično nastopiti, ker jo podpirajo radićevci, ki bi najraje odstopili Macedonijo Bolgarom. Tu je nastal velik hrup in prerekanje med poslanci. Posl. Dobić je zagrabil Žebota za vrat in prišlo bi skoraj do pretepa. Nato je bila seja prekinjena.

Po 20 minutnem odmoru je bila seja v največjem hrupu otvorjena. Padle so težke neparlamentarne besede, ker je hotela poseči vmes policija.

Nato je nadaljeval Trifković obrnjen proti Predavcu: Če so radićevci bolj za Srbijo in za srbsko Macedonijo, ko za Bolgarsko in bolgarsko Macedonijo, bi to radikale izredno veselilo. Na vprašanje, čegava da je Macedonija, pa so radićevci molčali, kar je izzvalo zopet velik vihar.

Trifković je nato pozval vlado, da se izjavi, če je za ustavo ali proti njej. Če je zanjo, potem naj pove kako je za. Nadalje je izjavil, da je on za sporazumno ureditev države, ne pa za način, ki bi pomenil izdajstvo narodnih interesov. Vtis Trifkovićevega govora je bil zelo velik in narodni blok je živahno ploskal. Predavec in Maček sta nato boječa se, da bi se njih vrste ne zamajale, odredila, da odideja radićevci iz skupščine. To je izzvalo v radikalnih vrstah veliko ogorčenje in čuli so se klici proti Predavcu in Mačku, ki da ne pustita da bi njihovi poslanci slišali resnico in spoznali, da so eno s Srbi.

Radićevci so nato pod vtisom radikalnih medklicov ostali v skupščini.

Nato je Trifković nadaljeval svoj govor, Srbija je proklamirala ujedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Po strahovitih naporih se je to tudi posrečilo in ko je srbska vojska vkorakala v vse kraje, tedaj je Srbija prenehala in vsi Srbi, Hrvati in Slovenci so bili pozvani k sporazumni ureditvi države. Prvi sporazum je bila Krfska deklaracija, v kateri se je Srbija odrekla vsem predpravicam in pripustila, da se izglasuje ustava z absolutno večino. Drug sporazum se je izvršil 1. decembra 1918. Tretji sporazum je Vidovdanska ustava, ki je bila sprejeta z absolutno večino in z vsem onim, kar je bilo že preje dogovorjeno. Naj se izjavi skupščina, če ni naša ustava najbolj svobodomiselna ustava ali ne. Srbija je priznala Hrvatom tudi pravega zunanjega ministra in prvega ministra za vero. Jaz sem bil določen za prvega notranjega ministra, pa sem to mesto odstopil Pribičeviću, ker je tako hotel hrvatski sabor. Ali more biti še govora o hegemoniji Srbov?

Dne 1. decembra je prenehala Srbija, srbska narodna skupščina in prišla nova vlada ter nova skupščina vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ali je to srbska hegemonija, ako nimajo v vladi Srbi, katerih je 7 milijonov 6 portfeljev, Hrvati in Slovenci, katerih je skupaj 6 milijonov, pa 12 portfeljev. Mi, Srbi se ne vznemirjamo radi tega, čeprav smo prinesli milijonske žrtve in utrpeli milijardno škodo. Mi se v imenu bratstva odrekamo vsemu. Vse sporazumevanje plemen in narodov zavisi od odnosnov parlamentarnih grup in taktike in vedenja šefov. Mi hočemo delovati v skupščini le kot stranka in ne kot narod. Že v začetku smo hoteli postaviti za predsednika dr. Korošca, Trumbića ali dr. Smodlaka, Samo ako bi oni hoteli to sprejeti. Ali je to srbska hegemonija? Nekatere pokrajine **zahtevajo avtonomijo. To ni mogoče.** (Pribičević: »Ustava ni sv .pismo, samo država je sveto pismo!«) Trifković je nadaljeval: Narodna radikalna stranka, ali cel srbski narod noče avtonomije. Mi se ne bojimo avtonomije, marveč njenih posledic. Vprašajte našega zunanjega ministra! Tudi on tako misli (G. Marinković prikima.)

Mi se bojimo posledic avtonomije, ker bi mogli radićevci razbiti naše državno edinstvo. Do sporazuma se more priti samo potom parlamentarnih grup. Za tak sporazum so bili radikali vedno pripravljeni in so ga s Slovenci in Hrvati tudi opetovano že sklenili.

Gled narodnih manjšin je dejal Trifković, da je bila Srbija v tem oziru vedno tolerantna. Radikalna stranka bo skrbela z vsemi silami, da ohrani državno edinstvo. Narodno edinstvo pa ni dosegljivo takoj, vendar more priti z delom med narodom tudi do tega.

Ko je Trifković še omenil važnost vprašanja in dokazal nepoštenost postopanja Hrasnice, ko je ta odpustil štiri 100-odstotne invalide, je Trifković zaključil svoj veliki govor z obtožbo vlade, da ta sicer invalidski zakon obljublja, invalide pa meče iz službe. Seja je bila nato zaključena ob 1.15 in se popoldne ob 5. nadaljuje.

POVRATEK KRALJA V BEOGRAD.

Beograd, 8. avgusta. Kralj se vrne dne 9. t. m. v Beograd. Radikali se pripravljajo na akcijo pri kralju. Kakor doznava Vaš dopisnik, kralj mora priti do 14. t. m. v Beograd, ker bo 15. prisostvoval svečanostim za pok. kraljem Petrom v Topoli. Dne 19. t. m. bo odšel kralj v Surdulico, 24. t. m. pa v Peč na ustoličenje patrijarha.

VPRAŠANJE VELIKIH ŽUPANOV.

Beograd, 8. avgusta. Kakor doznava Vaš dopisnik, je bil včeraj podpisan ukaz o vpokojitvi vseh velikih županov v Hrvatski, Slavoniji in Sremu in to se je izvršilo na zahtevo Radičevcev. To so vel. župani v Zagrebu, Osjeku, Vukovaru in Sremskih Karlovcih. Mesto njih bodo začasno opravljali velikožupanske posle podžupani. Po izglasovani vladni deklaraciji pa bo skoro gotovo podpisan ukaz o imenovanju novih velikih županov — Radičevcev.

Beograd, 8. avgusta. Kakor doznavajo Vojvodinski politični krogi v Novem Sadu, bo za velikega župana Bačke postavljen somborski advokat dr. Nikolić.

SVEČANOSTI V SURDULICI IN PEČI.

Beograd, 8. avgusta. Pripravljalni odbor za svečanosti v Surdulici je že izdal program svečanosti in proglas na narod, naj se teh svečanosti udeleži v čim večjem številu. Svečanostim bo prisostvoval kralj in vlada ter vsi predstavniki državnih oblasti Slično odredbo je izdal tudi pripravljalni odbor za svečanosti v Peči.

Ukrepi vlade

Beograd, 8. avgusta. Seja vlade je na včerajšnji seji odobrila kredit v znesku 20 milijonov Din za gradnjo pričetih prog, da delo na teh progah ne bi zastalo. Izplačati se ima ta denar v najkrajšem času. Dalje so bili odobreni krediti za popravo pristanišča v Splitu in eden in pol milijona dinarjev za pomoč občini Cavtat. Vlada forsira poljedelski zakon in je v ta namen osigurala fond, s katerim bi bil narod rešen elementarnih nezgod.

Zlorabe v poljedelskem ministrstvu.

Beograd, 8. avgusta. Poljedelski minister je izjavil, da je prišel na sled zlorabam kreditov, ki so bili določeni za pomoč pasivnim krajem. Sedaj je odrejena revizija in krivci bodo izročeni sodišču.

Prestopki tiskovnega zakona.

Beograd, 8. avgusta. Pravosodni minister je izdal vsem sodiščem odredbo, da morajo biti tiskovni prestopki končani v strogo zakonitem roku brez zavlačevanja in da morajo dobiti tožniki zadoščenje.

Proti intervencijam advokatov v vprašanjih agrarne reforme.

Beograd, 8. avgusta. Minister agrarne reforme je prepovedal vstop vsakemu advokatu, da se ne bi dalje interveniralo o poslih agrarne reforme. Prometni minister pa je razrešil službenih dolžnosti inženirja Buša v državni delavnici vagonov v Brodu radi korupcije.

Vladni govorniki.

Beograd, 8. avgusta. Od strani demokratov bodo govorili na diskusiji o vladni deklaraciji, ako bode to potrebno, še dr. Kumanudi, Voja Veljković, Agatonović in Miloš Radosavljević.

VELIKO ZANIMANJE ZA SEJE SKUPŠČINE.

Beograd, 8. avgusta. Politična situacija v Beogradu je zelo živa. Vsa pažnja političnih klubov je naperjena na delo narodne skupščine. Vlada rešuje samo najnujnejše posle, toda glavni namen njenega delovanja so priprave za odgovor na pripombe opozicije v pogledu deklaracije. Vsi klubi se zanimajo za vprašanje deklaracije in za diskusijo o njej.

PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO NA BOLGARSKEM.

Beograd, 8. avgusta. Po vesteh iz Bolgarije je vlada po izdanih strogih merah proti komunistom začela organizirati dobrovoljske oddelke. Ti oddelki so preskrbljeni z orožjem in sploh z vsemi potrebščinami ter stoje pod poveljstvom bolgarskih aktivnih oficirjev. Dosedaj je mobiliziranih okoli 10.000 dobrovoljcev.

Beograd, 8. avgusta. Stanje v Bolgariji postaja vsak dan bolj komplicirano. Vlada je preko državnih oblasti pričela rekvirirati hrano, konje in vole za vojsko.

ALBANSKO POSOJILO V ITALIJI.

Beograd, 8. avgusta. Iz Tirane javljajo, da se albanska vlada pogaja z neko italijansko finančno grupo za posojilo 25 milijonov zlatih lir. Sklenitev tega posojila podpira tudi italijanska vlada.

RADIĆEV POVRATEK.

Beograd, 8. avgusta. V krogih HRSS v Beogradu trdijo, da se bo v najkrajšem času, morda že v sredo, Radić vrnil v Zagreb. Radić bo takoj po svojem prihodu v Zagreb pozval k sebi svoje poslance, da jih pozdravi.

Borzna poročila.

Zagreb, 8. avgusta. Devize: Curih 15.32—15.42, Praga 237.20—240.20, Pariz 4.50—4.55, New York 80.15—81.15, London 362.80—365.80, Milan 357.50—360.50, Dunaj 0.1127—0.1147. Valute: dolarji 79.15—80.15.

Curih, 8 avgusta. Beograd 6.45, Praga 15.60, New York 5.275, London 23.81, Pariz 29.50, Milan 23.60, Berlin 1.26, Dunaj 0.00746.

Trst, 8. avgusta. Predborza: Beograd 27.82—27.85, London 101.15—101.25, Pariz 124—124.50, New York 22.45—22.55, Curih 427—428, Praga 67.25—67.75.

Včerajšna seja narodne skupščine.

Popoldne ob pol petih se je nadaljevala seja skupščine. Kot prvi je govoril socijalni demokrat poslanec **Divac.** Izjavil, da se vodi v skupščini boj med dvema skupinama, od katerih nobena ne more navdušiti socijalistov. Ostro napada prejšnjo vlado, ne izreče pa se niti za sedanjo. Glede narodnega edinstva pravi, da je prepričan, da smo en narod, ker se ne da potegniti meje med posameznimi plemeni. Koncem njegovega govora je prišlo do nasprotij med njim in radićevskimi poslanci. Za Divacom je govoril

notranji minister Nastas Petrović.

Za enkrat še ne bo govoril o vladni deklaraciji, temveč hoče samo popraviti nekatere netočnosti, ki jih je navedel poslanec Grisogono.

Nesporno je, da se red in mir v državi vrača. Razdraženost ljudstva je dosegla svoj višek z govorom prejšnjega ministrskega predsednika v Bjelini. Ta razdraženost je rastla, ker je spoznavalo ljudstvo, da hoče Pašić nasilno vladati. To razdraženost je treba na vsak način omejiti in zato je zahtevalo naše ljudstvo, ki je demokratično, da se parlamentarno vlada.

Naša vlada je pri svojem nastopu našla to razdraženost in zato je bil moj prvi korak ta, da sem opomnil vse organe in vsa oblastva, da nastopijo proti vsakomur, ki bi skušal motiti mir in red v državi. Vsem državnim organom sem zapovedal, da morajo strogo postopati po zakonskih določilih. Hvala Bogu, sedaj je red ustanovljen.

Poslanec Grisogono je hotel na temelju enega dogodka dokazati, da hoče vlada nasilno vladati. Resnica **dogodka v Metkoviću** pa je ta, da je bil srezki glavar ranjen v osebnem prepiru z nekim gostalničarjem. Tudi slučaj v Kladnju ni tak, kakor ga opisujejo opozicijonalni listi. Prišlo je do neredov, ki so jih izvali ljudje opozicije, kakor so mi sporočili uradniki, katere je postavila prejšnja vlada. Res je, da je žalostno stanje v Južni Srbiji in Macedoniji. Ampak jaz sem šele deset dni minister. Vi ste imeli veliko več časa in vendar so bile tedaj razmere slabše Kačakov je še danes mnogo, toda vsakdo se naj zapomni, da bom nastopil proti njim z vso brezobzirnostjo. Ne bom pa dopustil, da bi moji orožniki preganjali razbojnike in pri tem ubijali nedolžne ljudi.

Urednik »Balkana« Savić

je bil aretiran vsled kaznivega dejanja in že pod prejšnjim režimom izrečene sodbe. Protizakonito pa mu je dovolil prejšnji minister odložitev kazni, ker ni Savić predložil nobenega zdravniškega izpričevala in ker tudi ni šel na planine, kakor je v prošnji navedel, temveč je ostal v Beogradu in vršil dalje svojo službo. Zato je imel minister za pravosodje pravico, da odložitev kazni prekine in moja dolžnost kot notranjega ministra je bila, da odredim njegovo aretacijo. Savić je zaprt, ker je razžalil Pribičević in zato vprašam njega, kaj misli ukreniti. Besedo je povzel nato

Svetozar Pribičević.

Zakon je najvišja volja in zakonu se mora pokoriti vsak. Trditev tov. Grisogona, da se ne kaznuje vseh novinarjev je resnična, za kar more tudi on navesti primer. Na seji zagrebškega občinskega sveta je napadel njega dr. Stožir. Pribičević je zato dr. Stožirja tožil, ki je bil tudi obsojen na šest mesecev ječe. Z nastopom njegove kazni pa se je odlašalo tako dolgo, da je prišla med tem amnestija in ni bilo treba dr. Stožirju sedeti. Nekateri so torej privilegirani in očitek Grisogona je utemeljen.

Ko sta še na kratko replicirala minister Petrović in poslanec Grisogono je bila sea skupščine zaključena.

Posameznik v državi.

Praška »Tribuna« je nedavno priobčila kratko razpravo francoskega univerzitetnega profesorja prava Léona Duguita v Bordeauxu, o posamezniku in njegovih pravicah v državi, v organizirani družbi, kjer se imenovani pisatelj bavi z individualističnim naukom revolucijske dobe in prihaja z ozirom na današnji čas do zelo zanimivih zaključkov.

Individualistični nauk karakterizira na kratko sledeče: »Ce' sistem se da izraziti s par priprostimi besedami. On uči, da se človek rodi s prirojeno, neutajljivo pravico, do neoviranega razvoja telesnega, duševnega in nravnega. To pravico, ki jo vsak človek prinese s sebo na svet, ohrani, ko stopi v družbo in se na njeni podlagi lahko zoperstavi drugim osebam in politični moči. Nihče nima pravice, rušiti pravico svojega bližnjega. Niti država, niti politična moč. Namen vsake politične moči je obratno ta, da brani te pravice; in vsaka sila, ki bi jih rušila, bi bila tiranska. Država je upravičena omejevati pravice posameznikov le v toliko. V kolikor je neobhodno potrebno za ohranitev miru in varnosti skupnega življenja. Ta svoboda ali bolješe suverenost človeške osebe je pravica do svobodnega telesnega, duševnega in nravnega uveljavljenja. In cela politična organizacija mora stremeti za tem, da zagotovi tako pojmovano svobodo posameznika. Da se ta lahko giblje, da se loti dela, ki mu prija in da je tudi lastnik svojega zaslužka. Nadalje da lahko izraža svobodno svoje misli bodisi v karšnikoli miselni stroki, da jih izkaže z besedo ali tiskom, kar izpolnjuje duševno svobodo. In nravna svoboda: da je posameznik prost in lahko oznanja etična in verska prepričanja svoja in da javno izvaja kult, ki je s tem v zvezi.« Pisatelj na kratko kritizira ta nauk in podčrta njegovo glavno in bistveno neskladnost. »Kadarkoli ste se v resnici srečali ti suverenosti državna in človeška, je narodna suverenost klonila pred suverenostjo posameznika. Ugovarjali mi bodete, da je ta že prenehala biti suverenost, ker ni več omejena sama od sebe, kar je njena lastnost dočim je bila ta državna suverenost naenkrat omejena od tujega ji faktora, namreč od nedotakljive volje posameznika. To je gotovo neskladno. Mnogo teoretikov individualizma je poskušalo to razjasniti, toda brez uspeha, ker so morali nujno žrtvovati suverenost države suverenosti posameznika ali pa obratno, pa naj so bili kakršnikoli oni sofizmi, ki so pojasnjevali ohranitev državne suverenosti in istočasno zagovarjali nedotakljive pravice posameznikov. Tem raznim teoretičnim razmotrivanjem zoperstavlja pisatelj svoje lastne zaključke. »Vsi individualistični nauki trdijo, da je človek od trenutka, ko je prišel na svet, nosilec svojih človeških pravic ki jih prinese s seboj v družbo. In da sme te pravice, ki so mu prirojene, uveljavljati proti politični moči in proti ostalim posameznikom. To pojmovanje nasprotuje samo sebi Ali pravice ni, ali pa je moč volje, ki ima gotov predmet, silo, ki jo človek lahko uveljavlja napram drugim. Pravica predpostavlja troje absolutno potrebnih faktorjev: aktivni subjekt pravice, predmet pravice in končno pasivni subjekt, to je človeka, proti kateremu nosilec pravice to pravico uveljavi. Osamljen človek brez odnošajev s sebi podobnimi bitji, nima in ne more imeti pravice. Robinzon na svojem otoku nima nobenih pravic. Človeške pravice ne morejo biti pred eksistenco človeške družbe. Tako pade individualistični nauk in njegovo pojmovanje osebne svobode. Je pa še drugi vzrok, ki ne more pripustiti čisto individualistično pojmovanje svobode in sicer metafizični značaj pojma pravice. Metafizičen je vsak nazor, ki obsega izven direktnega spoznavanja čutov stoječo trditev. Vsak poskus pojasnitve vsemirja hrani v sebi metafizičen pojem. Vsaka trditev o značaju in notranji vrednosti človeške osebnosti je metafizičnega značaja. Vsak nauk kakor je individualističen, je skoz in skoz metafizičen nauk Nauk te vrste je strogo religijozen. Človek lahko veruje vanj in jaz to vero visoko spoštujem. Ni ga pa mogoče učiti kakor pozitivno znanost. Je lahko predmet vere: ne more pa biti predmet znanstvenega raziskavanja. — Tako je moralo individualistično pojmovanje svobode počasi kroniti in dati prostora temu, kar imenujemo solidaristično pojmovanje. Ne drznem se trditi, da je popolnoma izginilo. Sicer pa v razvoju družabnega življenja ni velikih etap Razvoj gre brez prestanka, ideje in uredbe se spajajo neprestano medseboj in tako je, če že ne trdimo, da je solidaristično pojmovanje svobode popolnoma nadomestilo individualistično, vendar-le res, če trdim, da je v stroki družabne uredbe zdaj solidaristično pojmovanje v ospredju.

Politične vesti.

= **Na začetku zadnje ministrske seje** je notranji minister razpravljal o preskrbi z žitom. Gotovo je, da je letošnja letina žita mnogo slabša ne samo v Italiji, ampak tudi v drugih državah, glavnih pridelovalkah žita. Potreba večjega uvoza inozemskega žita za zadostitev konsuma postaja tem kritičnejša radi nezadovoljivega iznosa letine v inozemstvu. Vlada sicer izključuje vsako vmešavanje države v vprašanje aprovizacije z žitom, vendar je današnji ministrski svet sprejel sledeče ukrepe: 1. prepoved izvoza žita iz države. 2. Omejitev izdatkov pšenične moke in otrobov na mesečno količino 100.000 q. 3. Znižanje uvozne carine na žito od 1.50 lir v zlatu na 0.65 lir.

= **Politične vesti iz Novega Sada.** V vrstah radikalne stranke je nastal jahen spor. Dočim je bila preje večina odločno na strani Pašića in je glavni radikalni list odločno branil Pašićevo tezo, se opaža v zadnjem času preokret v mnenju. Jovanovićevo stališče pridobiva vedno več pristašev in tudi voditelj novosadskih radikalov dr. Svinjarev se je pričel nagibati na Jovanovićevo stran. — Od demokratov je bila dosedaj večina na strani Pribičevića in od vodilnih demokratov se je izjavil za Davidovića edino notar dr. Branko Nikolić. V zadnjem času pa je dobil dr. Nikolić vse polno pristašev in v soboto se že vrši v Novem Sadu ustanovni občni zbor Davidovićeve demokratske stranke.

= **Po polisko-ruskem obmejnem incidentu.** Polisko zunanje ministrstvo je telegrafično ukazalo voditelju svojega poslaništva v Moskvi, da intervenira pri sovjetski vladi zaradi oboroženega napada na polisko obmejno mesto Stolpce. Obenem je bila izročena ruskemu poslaniku v Varšavi verbalna nota zaradi incidenta. Takoj drugi dan zjutraj je odšel v Stolpce general Smigly, da pregleda mejo. Zasledovanje napadalcev se nadaljuje. V bojih je dosedaj padlo 8 poljskih vojakov. Ujetih je bilo 20 napadalcev, ki so priznali, da pripadajo sovjetskemu napadalnemu oddelku, ki je bil organiziran na obmejnem ozemlju. Na mejo so bili pripeljani v avtomobilih in so nato sprejeli orožje.

= **Rusko angleška trgovinska pogodba sklenjena.** V angleški spodnji zbornici je izjavil državni podtajnik Ponsonby, da je vendarle prišlo do sporazuma s sovjetsko delegacijo Sklenjen je bil trgovinski in splošni dogovor. Oba dogovora bosta predložena parlamentu v odobritev. Trgovinski dogovor vpošteva v sovjetski republiki vpeljani monopol v zunanji trgovini.

Londonska konferenca.

KONFERENCA ŠTIRINAJSTORICE.

Neposredno po oddaji nemškega memoranda se je vršila prva seja štirinajstorice. Ker zavezniki še niso mogli preštudirati nemškega memoranda, je bil naprošen vodja nemške delegacije dr. Marx, da na kratko pove smernice nemških protipredlogov. Dr. Marx se je temu pozivu odzval in je v nemškem, četrt ure trajajočem govoru, pojasnil nemško stališče. Ko je nato prevajal tolmač njegov govor na francoščino je Herriot začudeno pripomnil, kako da more dr. Marx načeti celo vrsto vprašanj, ki niso v nobeni zvezi z izvedeniškim poročilom in ki se zato na konferenci nimajo obravnavati. Ko je bil nato govor dr. Marxa prečitan še v angleščini, se je Macdonald pridružil mnenju Herriota. Nemci so se nato opravičili, da je tolmač slabo prestavil in da je omenil dr. Marx izpraznitev Poruhrja le kot nemško željo. Prekinjena seja se je popoldne nadaljevala in dosežen je bil sporazum v tem zmislu, da se na konferenci sami ne bo razpravljalo o izpraznitvi zasedenega ozemlja, da pa se bodo tudi o tej točki vršila izven konference pogajanja med Francozi, Belgijci in Nemci, ki so edino v tem vprašanju zainteresirani.

MEDSEBOJNI OBISKI NEMŠKIH IN FRANCOSKIH DELEGATOV.

Senzacija včerajšnjega dne so bili obiski med zavezniškimi in nemškimi delegati. Najprej sta obiskala dr. Marx in Stresemann francosko delegacijo v Hydepark hotelu. Kmalu na to pa je vrnil Herriot obisk dr. Marxu. Obisk je bil sicer samo akt uljudnosti, vendar je gotovo, da ne ostane samo pri tem obisku. Nemška delegata sta obiskala tudi belgijskega ministrskega predsednika in voditelja italijanske delegacije. Optimizem je vsled teh obiskov zopet zelo narastel.

AMERIKANCI NE PODPIRAJO NEMCEV.

Splošno se je smatralo in Nemci so na to zelo upali, da bodo Amerikanci Nemce krepko podpirali. Te nade so se izjalovile. Amerikanci se nočejo niti najmanje mešati v pogajanja, dokler ni dosežen med Nemci in zavezniki popolen sporazum. Morgan je zato sploh odpotoval na Škotsko.

Prosveta.

† FRANCE STELE.

O binkoštih je po dolgem bolehanju in trpljenju zatisnil za vedno svoje oči France Stele, slovenski pevec stare garde, pevovodja, organizator, priljubljen družabnik. Poznalo ga je vse; saj svojčas ni bilo narodne prireditve, na katero on ne bi pripeljal svoje pevce in ne bi tudi sam navdušeno prepeval. Ko so ga ob skromni udeležbi rojakov Kamničanov in deputacije ljubljanskih pevcev izročili materi zemlji na Žalah, je narod pozabil, kdo mu je bil France Stele. Rodom je bil Kamničan. Po dovršeni ljudski šoli je vstopil na ljubljansko učiteljišče kjer je v svojem dvajsetem letu pomagal pokojnemu skladatelju Antonu Nedvědu poučevati moški zbor učiteljiščnikov. Prvo učiteljsko službo je nastopil v Trnovem pri Ilirski Bistrici, kjer je poleg ženskega čveterospeva ustanovil tudi moški zbor Kmalu so ga prestavili v Trnje na Pivki, kjer je posebno rad poučeval šolsko mladino v petju. Navduševalne pesmi »Hej Slovani«, »Hej rojaki«, »Naprej zastava Slave«, »Onam' onamo«, »Rado ide Srbin u vojnike« se še danes razlegajo po Pivki iz grl Steletovih nekdanjih učencev in učenk. Na jesen leta 1880. se je Stele preselil v svoj rojstni kraj Kamnik, kjer mu je dr. Makso Samec takoj prepustil vodstvo čitalniškega pevskega zbora, ki se je pozneje razvil v pevsko društvo »Lira« Bilo je to prvo samostojno ustanovljeno slovensko pevsko društvo, zato še danes nosi naslov I slovensko pevsko društvo »Lira« v Kamniku. Leta 1884 se je Stele podal v Trst, kjer se je pravzaprav pričelo njegovo pravo, agilno pevsko delovanje Tu so se na njegovo inicijativo v kratkem času ustanovila razna pevska društva v okolici mesta, tako n. pr. v Škednju »Slovanska Vila« (sedaj Velesila), v Lonjerju »Zvon«, pri Sv. Ivanu »Zora«, v Rojanu »Rojanska Zarja«, v Barkovljah »Adrija«, v Bazovici »Skala«, moški pevski zbor na Občini in »Hajdrih« na Proseku. Zadnji po zaslugi Andreja Ražma. Stele pa je bil posebno neumorno delaven v Trstu. Poučeval je zbor delavskega podpornega društva in zbor pekovskih pomočnikov »Jadranska Zarja«. Vsa ta društva so bila takrat velikega pomena za narodovo prosveto in probudo. — Leta 1887 se je vrnil Stele domov Prevzel je zopet mesto pevovodje pri »Liri«, ki je v letih 1892, 1893 in 1894 nodila s pesmijo na Koroško buditi Slovence ki so ji v zahvalo in priznanje poklonili v spomin srebrnozlato čašo. V letu 1895 je Steleta zopet gnalo od doma. Šel je službovat v Št. Peter na Krasu kjer je v Zagorju ustanovil »Pivški pevski zbor«. Čez tri leta se je vrnil domov in je ostal do 1920 idealen, preveč požrtvovalen pevovodja »Lire«. Njegovo zadnje delo je bila prireditev koncerta v korist na vojni oslepelih vojakov, na katerem je sodelovalo 260 pevcev in pevk vsega Kamniškega okraja. Nato pa je zaradi bolezni v grlu moral opustiti poučevanje petja Hiral je in hiral, dokler se ga ni usmilila rešiteljica — bela žena. Za svoje požrtvovalno in nesebično narodno prosvetno delovanje ni bil Stele deležen hvaležnosti niti ni dobil priznanja. Prvo slovensko pevsko društvo »Lira« ga je odlikovalo z zlatim znakom in naslovom »častnega pevovodje« društva. Med pevci je imel pokojni Stele na stotine prijateljev, ki se ga bodo vedno radi spominjali. Mož je bil sicer kot pevovodja starokopitnež in se za napredek slovenskega zborovega petja ni dosti brigal. Ljubil je le navduševalne pesmi iz starejših dob, sovražil je moderniste. Za narodno probudo je pa ob svojem času storil več kot marsikateri politik. Naj te vrstice — dasi pozne — osvežijo spomin na Franceta Steleta, enega nekdaj najdelavnejših slovenskih pevovodij in narodnih delavcev, katerih vrsta se čezdalje bolj krči.

Zagrebško narodno gledališče igralcem za avgust ni moglo izplačati plač. — Nanovo sta angažirana gospa Zikova-Rukavinova in g. Šimenc. Tekom sezone bo večkrat gostoval v Zagrebu g. Betetto. Zagreb bi rad pridobil tudi g. Rijavca, ki dosedaj kontrakta še ni podpisal. Kot noviteto vprizore začetkom sezone »Carjevo nevesto«.

Ljubljansko gledališče je pričelo z rednimi vajami in bo priredilo v drami in operi predstave za časa velesejma. Prava sezona pa se začne baje sredi septembra

Drobne vesti.

Stroški za poljsko armado znašajo ravno polovico vseh izdatkov Poljske.

Žetev v Alžiru je bila vsled suše popolnoma uničena. Obstoji nevarnost gladu.

Občinske volitve na Grškem so razpisane za dan 5. oktobra.

V Rusiji je prepovedano posluževati se čekov. Moderno življenje se v Rusiji torej razvija.

Dežela radiotelefona je danes Amerika, kajti v njej se nahaja nič manj ko 5 milijonov radio-aparatov v rabi.

Leopold Šmalc:

V carstvu lakote.

(Nadaljevanje.)

Mojemu začudenju glede Denikina, oblasti katerega so vživale skoraj isto reputacijo, ko črezvičajka, pa je hitro napravil konec s pojasnilom:

»Pri Denikinu so se namreč obsojenci obešali sami, na povelje, kar so tudi radevolje storili, da se izognejo smrti pod nagajko. Z Denikinom, vidite-li, so se vrnili grajščaki Ukrajinci, oni »p'šol«, saj jih poznate, ki so sprejemali nazaj svoje grajščine in kot oficirji v belih rokavicah sami komandirali samoobešanje svojih kmetov.«

»Pšol« bi se po naše reklo »'arš«. Nehote se spomnimo na afektirano blaziranost aktivnih avstrijskih lajtnantov, ki jih je pa p'šol daleč prekašal, ker je imel dosti bolj blesteč in močan socijalen položaj in isti p'šol je bil nosilec gibanja. Stari poosebljeni grehi Rusije so se vanjo vračali, da jo obnove...

V tem tiči vsa absurdnost takega početja. Ti elementi so kmalu razkrojili najboljše mase v vseh armadah in so pri svojem razkrajanju imeli uspeh celo na teritoriju, ki ni poznal grajščaka in kjer je bil narod res v splošnem blagostanju — to je v Sibiriji. Tudi tam so na drevesih, na telegrafskih drogovih in na uradnih vislicah začela viseti trupla »boljševikov«. Na svojih vožnjah sem večkrat videl taka strašila, obešena javno, po nekaj dni za strah.

Pod tem terorjem je poginila srednja inteligenca, posebno učiteljstvo, ki bi bilo edino sposobno povesti uspešno borbo z Moskvo. In ravno ti sloji so sami obviseli kot »boljševiki« in so bili strti med strašnima mlinskima kamnoma fevdalne reakcije in rdečega terorja.

Kmet in malomeščan sta se zakolebala. Kmetu so boljševiki edini ščitili zemljo, malomeščan pa ni prenesel krutosti borbe in se je kratkomalo vdal. Ta prevrat v duhovih je Lenin konstatiral z radostjo in zadoščenjem. On je izvrstno poznal svoje protivnike in je vedel, da ima najboljše agitatorje za svoje podjetje ravno v osebah voditeljev in nosilcev državljanske vojne, ki so za seboj puščali brezumno črno teror, v kateri je blestela edino-le še peterokraka bojna zvezda.

Prišli smo do novega vzroka bodoče lakote, do razsipanja in uničevanja ruskega bogastva za časa državljanske vojne in posebno za časa umikanja. Morali smo pa v kratkem orisati ves razvoj dogodkov, da nam postane razumljiva živalska besnost, nečloveška krutost in strašna zagrizenost pri uničevanju vsega, kar bi moglo biti nasprotniku v korist.

Vsaka odstopajoča armada je nosila seboj kugo, požar, vojsko in lakoto. Če bi bila mogla, bi vzbudila tudi potres...

Na vseh okrajinah Rusije štejemo prvo, drugo, ponekod tudi tretjo ali celo četrto sovjetsko oblast glede na to, kolikokrat je bila ta tam pač vržena. Vedno, ko so se izgnanci po zlomu strašne oblasti vračali na stara mesta, so se začeli ogledovati za bolj sigurnimi blagajnami in selfi, ko so pa ruski, kamor bi naložili svoje imetje. Zlato in dragocenosti so se umikale v inozemstvo, kupčija s tujimi valutami se je bohotno razpasla, domače gospodarstvo pa je propadalo Pojmovanje države in državne oblasti je bilo pri širokih pridobitnih krogih dokaj čudno Sam sem bil priča sramotnega prepira semipalatinskega trgovstva, ko je šlo za 1 in pol milijonsko dobrovoljno podporo državi. Isto trgovstvo je dva meseca poprej vplačalo sovjetski blagajni 5 miljonov izrednega kontribucijskega davka.

Vsak inozemec-kupec ruskih gozdov, rudnikov in trgovskega brodovja je bil sprejet z odprtimi rokami. Proti koncu vojne so bili navzlic vsem prepovedim tujci lastniki večine rudnikov, gozdov, zemlje in tudi grajščin. Znana je afera »Dobrovoljne trgovske mornarice« na Amurju, ki si jo je morala država vrniti s silo. Celo staroslavna družina sibirskih zavojevalcev grofov Stroganovih je prodala ves Ural in vse svoje pravice na njem Amerikancem.

To ni bila skušena v revoluciji, v borbi in v organizaciji francoska buržuazija, ki ji je Paul Bourget po nesrečnem 1871. letu lahko prepeval slavospeve in vilvence za moralno zmago. To je bila buržuazija, ki je v narodnem gospodarstvu igrala le ulogo lastnika in širokega konsumenta, nikakor pa ne organizatorja produkcije in [illegible] bogastev.

Pri vladah in štabih pa so švigale in kramarile vojne in trgovske misije vseh barv in držav. S prodiranjem sovjetskih sil je naraščala njihova naklonjenost in radodarnost. Po vsakem porazu so ponujali topove in tanke, prec porazom so se hoteli odkupiti z golimi rokami ruskega naroda. Ko je častništvo in častna vojaška rota iz nedavno mobiliziranih sibircev sprejemalo na tomskem kolodvoru generala Janina, je adjutant šepnil svojemu generalu: »Voi-la la meileur race!« in mu je z ironično gesto namignil na borno oblečeno vrsto rekrutov. General se je nasmehnil, nekaj častnikov, ki so to slišali, se je vgriznilo v ustnice in — molčalo.

Vstajajoča Rusija je bila že odvisna in je morala potrpeti!

Ko je prodrlo vse je tudi antanta uvidela, da do lahke delitve ne pride in je še edini Wrangelj držal svojo pahljačo na Kubani, — so Wrangelja, ki je bil slabejši, ko njegovi predniki, prvega priznali kot zakonito vlado in ga oborožili do zob. Usoda pa je odločila da je bil Wrangelj izgnan s Krima baš s tistim orožjem, ki so ga zavezniki še pred njim ohranili njegovim prednikom.

Vse armade, ena za drugo, so bile razbite, ker niso razumele položaja in so ščitile ravno vzroke, ki so vodili revolucijo in jo razvijali tja do oktobra Vse so prehitro pokazale svoje fevdalne apetite in razdražile ljudstvo, ki je rabilo narodnih gospodarjev v duhu novih razmer demokracije, ne pa grajščakov. Niti med seboj se niso mogle zediniti na enotnem načrtu in so morale pobirati šila in kopita. Zato pa so se strahovito maščevale.

Za umikajočimi se armadami so gorele cele vasi. Kavalerija je bivakirala v zreli pšenici, ki jo je po odhodu zažgala, kakor so trupe zažigale tudi elevatorje, kašče in stogove Celo morje ognja so pustili za seboj ti nesrečni osvajalci domovine, za njimi pa so se sipala prokletja naroda. Večkrat je v svitu požarov žarelo Povolžje, še večkrat pa Ukrajina. V Sibiriji sem bil sam priča uničevanja in požarov v vseh žitorodnih guberijah Poleti in jeseni so gorela polja, pozimi pa elevatorji in druge shrambe. Ljudstvo je bežalo v gozdove in čakalo na rdečo armado, ko da odrešenika, ne da bi sploh še vprašalo kaj prinese ona seboj.

Vsi mostovi od Volge do Irkutska so bili v rezultatu porušeni. Na sami progi od Perme do Kanska-Jenisejska jih je bilo porušenih 356 Firme velikanskih umotvorov tehnike so žalostno visele nad vodo, ki je spet, ko v starih časih oblastno razdeljevala plemena in zadobila oblast nad svobodnim gibanjem človeka Železnice so prišle v strašno stanje. Na tisoče in tisoče zažganih, polomljenih in razsekanih vagonov je molelo v zrak svoja kolesa ob progi ali pa so zbrani na večjih kolodvorih, nudili precej žalosten prizor. Okrog kurilnic se je stiskalo na stotine razbitih in mrzlih lokomotiv Proga je bila nepopisno zanemarjena in tako zasuta z gnojem, pomijami in odpadki transportov, da so tračnice tekle le še po nekaterih globokih zmrznjenih brazdah po kolodvorih.

Pri umikanju iz industrijskih središč so armade demontirale tovarne, uničile stroje ali pa odpeljale najvažnejše dele. Polovica stroja ali pa njegovo ogrodje je ostalo na Uralu, na Donu ali kjerkoli, druga polovica se zgubila v Krimu, v Zakavkaziju, na Daljnem Vzhodu, ali pa je utonila v Volgi, v Kaspiju, v Irtišu, v Obi, v Jeniseju ali pa šele v Bajkalu

Ko smo zbirali pozneje zelo močno omsko litografijo, smo našli dele strojev in celo kamne v Irkutsku in c Čiti nekatere pa smo slučajno potegnili iz Irtiša. General Pavlov, star znanstvenik, šef geodetičnih in hidrotehničnih del Urala in Sibirije mi je pripovedoval tragične podrobnosti o uničevanju in odnašanju strojev in aparatov iz vseh podjetij in naprav in še posebej iz omskega kartografičnega oddelka. Sam sem imel priliko v nebroj slučajih prepričati se o usodnosti tega pojava.

Ista usoda je doletela tudi vodne naprave na kolodvorih (vodokački), ki so bile ponekod razstreljene, telegrafične in telefonske aparate, brzojavne drogove, vôde, inventar v uradih, arhive itd.

Kar niso uspele umikajoče se armade, to so dokončali rdeči partizanje, ki so se vsipali iz gozdov in pri svojih naletih barbarsko gospodarili povsod, kamor je stopila njihova noga. Že za časa Kolčakove vlade lahko računamo za celo leto na teden najmanj dva do tri vlake, ki so jim partizanje umaknili tračnice ali [illegible] jih celo napeljali »nad otkos«, to je [illegible] škarpo. Niti ena moja vožnja ni minila, da bi se ne bil peljal mimo železno-leseno-mesene kaše, ki se je pri padcu nagrmadila na polomljeno lokomotivo.

Če še omenim, da so bile med državljansko vojno najboljše ladje notranjevodnega sibirskega brodovja armirane in pri umikanju brez boja zatopljene v Tobolu, pa sem se dotaknil mimogrede vseh zgub, ki so občutno vplivale na razmere, poglobile bedo in otežkočile poznejše ozdravljenje.

Le k prejšnjim izvajanjem naj še privedem dva primera, ki dobro ilustrirata tedanjo ideologijo.

Pogin bronenosca »Andreja Prvozvanega«, ki so ga Angleži torpedirali v Baltijskem zalivu, je izzval celo burjo entuzijazma v sibirskem časopisju, ki je slavilo odločnost angleških matrozov, ki so se upali priti pred nos sovjetske flote. Povsod je bil popisan veličastni prizor, kako objame zubeli, razklani bronenosec, ki se potopi pred očmi Kronštadta.

Ko so sovjetske brigade že prekoračile Tobol je bil Tomsk nabit z ranjenci in tifoznimi vojaki. Pričakovali so nove transporte, ki so bili že naznanjeni in mestna uprava je v javnem pozivu prosila meščane, naj pridejo z vozovi na pomoč. Sama uprava delu ni mogla biti kos, mraz je bil strašanski in ranjence je bilo treba hitro spraviti iz gnije in zmrznjene slame na toplo. In v stotisočnem, legendarno bogatem Tomsku, kjer so tudi tiste dneve po ulicah sprevajali, spočite, čistokrvne dirkače, sta se pozivu odzvala samo dva človeka: zdravnik Eulenstein (!) in pa neki izvoščček. Ranjence so poldrugi dan razvažali po bolnicah.

Uničevanje bogastva, to je najžalostnejše poglavje košmarnega ruskega romana. Tukaj je igrala vlogo besna volja človeka, ki lahko hitreje in strašneje drobi svoje bogastvo, ko pa navadne naravne sile.

Ko je nastalo vojno zatišje, je bila Rusija brez vsakršnih zalog in je bedno životarila. Položaj v provinci je postal enak malo zboljšanemu stoličnemu kjer se je pa pravkar končala strašna moskovska lakota, podobna jeruzalemski ali pa pariški.

Vse je čakalo na bodočo žetev v nadi da [illegible] odpomore stiski.

(Dalje prihodnjič.)

Dnevne vesti.

Ljubljana, 8. avgusta.

»Slovenski Narod« je včeraj zagrešil zopet surovo notico na naš naslov. Čisto odveč, da dokazuje »Slovenski Narod« prav v vsaki številki, da na argumente ne zna odgovarjati drugače ko s psovanjem. Častitamo inteligentom, ki imajo tako oštarijsko glasilo!

— **Ne streljajte predaleč!** »Slovenec« se zgraža, da je imel inž. Poženel trimesečen dopust, da je mogel vežbati sokole za nastop v Parizu. Bodi »Slovencu« povedano, da odobrava ta dopust vsa nacionalna javnost, pa naj bo drugače še tako nasprotna proti modrim ukrepom gospoda Krejčija. Na olimpijadi so edino sokoli rešili ugled Jugoslavije in zato čast g. Poženelu, ki je k temu bistveno pripomogel. Ne streljajte predaleč in ne branite strankarskih interesov tam, kjer jih ni!

— **Ali se res ne morete premagati!** »Slovenčev« dopisnik iz Novega mesta poroča z veliko slastjo, kdo od državnih uradnikov se je udeležil orjunaške slavnosti v Novem mestu. Mislimo, da bi se smel, pa še to bi ne bilo lepo, dopisnik zanimati le zato, kdo se je pregrešil proti kakemu zakonu in ne kdo se je udeležil kake veselice. Do svobode imajo namreč tisti, ki so v opoziciji prav tisto pravico ko tisti, ki so v vladi.

— **Šef kabineta v prometnem ministrstvu.** V prometnem ministrstvu je imenovan za kabinetnega šefa Hugo Fišer.

— **Nastavljanje ekonomov.** Poljedelsko ministrstvo je te dni nastavilo večje število kvalificiranih državnih ekonomov po poljedelskih postajah v Južni Srbiji.

— **Osebna vest.** Za ekonoma splošne bolnice v Mariboru je imenovan Josip Stegnar, dosedanji nadzorni upravitelj pri inspektorju ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani.

— **Delegacija Ljubljanskega vzorčnega velesejma v Beogradu.** Včeraj zvečer je prispela v Beograd delegacija Ljubljanskega velesejma, ki bo obiskala vse ministre in glavne državne urade, katerim bo osebno izročila vstopnice za letošnji velesejem.

— **Gluhonemi potnik okoli sveta.** Včeraj se je zglasil v našem uredništvu gosp. Martin Stojar, češkoslovaški državljan, ki je prvi gluhonemi potnik okoli sveta. Svoje potovanje je nastopil leta 1919. Dosedaj je prepotoval Italijo, Švico, Anglijo, Francijo, Belgijo Češkoslovaško in druge manjše države v srednji Evropi ter bil tudi v Afriki. Dnevno prehodi 50 km in napravi v eni uri 4 kilometre hoda. S seboj nosi 15 kilogramov težine raznih stvari, a preživlja se s prodajo razglednic, ki predstavljajo njega. Pri sebi ima nekako spominsko knjigo, v katero mu zabeležijo posamezni uradi, društva, hotelske uprave itd njegov prihid. Vsega skupaj bo potoval 10 let in je do sedaj prekoračil polovico svoje poti.

— **Brezplačne vozne karte za novinarje.** Te dni je obiskala posebna delegacija Novinarskega udruženja prometnega ministra Sušnika in mu je v daljšem referatu razložila zahteve Novinarskega udruženja glede brezplačnih voznih kart na železnicah. Sedanji pravilnik o brezplačnih novinarskih kartah vsebuje take odredbe, da se novinarji ne morejo posluževati koncesije, ki jim jo daje v tem oziru država. Poleg tega so se vršile pri izdajanju in uporabi brezplačnih novinarskih železniških kart velike zlorabe. Delegacija je predlagala g. ministru, naj bi se izdale za vsako redakcijo dnevnikov po dve karti brez imena, a uredništvom tednikov po ena taka karta. Teh kart bi se potem mogli posluževati vsi, ki imajo od novinarskega udruženja izdane legitimacije s fotografijo, potrjene od notranjega in prometnega ministrstva. Gospod minister je kazal veliko razumevanja in uvaževanja novinarskih zahtev in je obljubil, da bo šel novinarjem v tem oziru kar najbolj na roko ter da bo zadevo predložil ministrskemu svetu v odobritev, kar se bo zgodilo v najkrajšem času. Tako bo slednjič vendarle ugodeno težnjam novinarjev, ki se že tako dolgo borijo za ugodnosti na železnicah.

— **Potnikom v bregalniško oblast.** Veliki župan bregalniške oblasti v Štipu je izdal naredbo da mora vsakdo, kdor potuje v to oblast imeti legitimacijo s fotografijo, izdano in overovljeno od policijskih oblasti. Kdor bo zasačen brez legitimacije, bo brezpogojno prijet kaznovan in odpravljen v svojo domovinsko občino.

— **Učiteljska skupščina** Včeraj se je pričela v Učiteljskem domu v Beogradu skupščina učiteljev in učiteljic, ki službujejo na teritoriju Srbije in Črne gore.

— **Princ Gjorgje ferijalcem.** Princ Gjorgje je poklonil beograjski podružnici Ferijalnega saveza svoje posestvo v letovišču Sokol.

— **Iz »Uradnega lista«.** Zadnji »Uradni list« objavlja besedilo trgovinske pogodbe med našo državo in Poljsko ter zakon o konvenciji glede zdravniške pomoči z isto državo. — Razpisuje se služba okrožnega zdravnika za Grosuplje. Prošnje je vlagati do 1. septembra t. l. — Umobolnica na Studencu in zavod za umobolne v Ljubljani se združita pod eno upravo in se imenujeta obe bolnici odslej: Bolnica za duševne bolezni v Ljubljani — na Studencu.

— **Dar angleškim mornarjem.** Monopolna uprava je poklonila častnikom in moštvu angleške mornarice, ki se te dni mudi na našem Jadranu 10.000 »Jadran« in 30.000 »Kosovo« cigaret.

— **Velika tatvina v Novem Sadu.** Pred par dnevi je dopotaval v Novi Sad kmet Djoka Plavšič iz Bačke. Pri sebi je imel 300.000 dinarjev gotovine. Neki Jovan Babić iz Starega Bečeja in Marko Gospodarič iz Subotice sta vedela, da ima Plavšič s seboj veliko vsoto denarja in sta ponoči vdrla v hotelsko sobo, kjer je Plavšič prenočeval ter mu ukradla vseh 300.000 Din. Nakar sta izginila. Policiji še ni uspelo, da bi tatova prijela.

— **Pekel pri Borovnici** se je opremil z zavarovanimi poti in je sedaj pristop k slapom omogočen tudi damam in deci. — Povodom zaključka teh del se priredi slavnostna otvoritev v Peklu v nedeljo dne 10. avgusta. Pričakovati je mnogobrojne udeležbe; povabljeni so vsi ljubitelji narave. Odhod iz Borovnice ob 7. uri zjutraj in je torej zveza z ljubljanskim jutranjim vlakom. Zbirališče pri gostilni H. Švigelj v Borovnici. — Osrednji odbor S. P. D.

— **Izletnike,** ki obiščejo v soboto in v nedeljo naše Kamniške planine, vabimo, da se na povratku v nedeljo popoldne odnosno proti večeru udeleže ljudske veselice, katero priredi na korist Jugoslovanske Matice njena kamniška podružnica. Spored najraznovrstnejši: ob 3. uri popoldne tombola, po tomboli veselica v ljudskem parku.

— **Smrtonosni vodnjak.** Iz Skoplja poročajo, da sta se te dni smrtno ponesrečila tamkaj dva delavca na ta način, da sta padla v neki vodnjak, kjer sta se zadušila vsled raznih plinov ki se nahajajo v globokem vodnjaku. Hotela sta namreč z vedrom zajeti vode, pri čemur se je vedro odtrgalo in delavca sta padla v vodnjak. Tretji delavec, ki se je spustil takoj za svojima tovarišima da ju reši, je komaj prišel do polovice vodnjaka in je že napol omamljen od plinov jel klicat na pomoč. Vendar so ga še pravočasno rešili

— **Ena »Vardar« cigareta 40.000 dinarjev.** Rekord v dragih cigaretah je bil brez dvoma dosežen pri banketu džemijeta v Skoplju. Znano je, da ob priliki dobrodelnih prireditev prodajajo cigarete, cigare, jestvine, pijače itd. po višjih cenah, kakor so navadno. Sledeči slučaj pa je vsekakor redka posebnost, katero se izplača zabeležiti. Dne 3 avgusta so namreč priredili skopeljski mohamedanci banket na čast delegatom džemijeta. Ob tej priliki so licitirali tudi eno »Vardar« cigareto. Donosi licitacije so bili namenjeni v prid strankinega glasila »Hak«. Cigareta je bila prodana za 40.000 Din. Mož, ki je v par trenutkih zakadil 40.000 dinarjev, se imenuje Šerat aga iz Novega pazarja.

— **Ugrabljena deklica.** Zagreb je postalo velemesto ne samo po svoji moderni ureditvi, marveč tudi po kriminalnih specijalitetah, ki jih dnevno beleži zagrebška policijska kronika. Dan na dan polnijo časopise razne senzacije, ki so po svojem obiležju včasih v zabavo veselim Zagrebčanom, še večkrat pa v grozo in strah mirnega prebivalstva. Maksimir je najprilijubljenejše sprehajališče zagrebčanov. Dolga Vlaška ulica je ob nedeljah od jutra do večera polna pisane družbe, ki hiti v prijetni, sečnati maksimirski gaj. Ni tedaj popolnoma nič čudnega, ako je ravno zatišje Maksimira najugodnejše za več ali manj zaljubljene parčke. Ni še dolgo tega, kar se je v Maksimiru pripetil slučaj, da so mladoletni dečaki napadli neki zaljubljeni par in se je potem zadeva končala pred sodiščem, kjer se je izkazalo da napadeno dekle ni bilo posiljeno, ampak, da je prostovoljno ... itd. Te dni pa se je zgodilo zopet v Maksimiru nekaj podobnega, samo da izgleda nekoliko drugače. Vladni pristav dr. Ivo Bartolič je popeljal svojo lepo znanko Miro v Maksimir. Držeč se izpod roke se je mirno šetal zaljubljeni par po prirodnem parku nekako do 6. ure zvečer. Dr. Bartolič je opozoril Miro, da je čas, da se vrneta v mesto, ker mora ona potovati z vlakom v Vel. Gorico, odkoder je doma. Miri pa očevidno ni bilo do tega, da bi se tako kmalu vrnila domov in je predlagala svojemu ljubimcu, naj se vsedeta na kakšno klop. In prijela sta se pod roko in odšla dalje v gozd, kjer sta poiskala ugodno mesto in sta se vsedla na mehko travo... Nenadoma je planilo iz grmovja pred srečni par 5 do 6 sumljivih moških od katerih je eden udaril dr. Bartoliča s palico s tako silo po glavi, da se je palica zlomila. Dva sta pograbila presenečeno Miro in jo odvlekla v gozd. Prvi napadalec je zaklical za njima, naj jo peljeta takoj na policijo. Preplašeni dr. Bartolič je jel klicati na pomoč. V bližini so policijski agenti vežbali policijske pse. Na Bartoličevo klicanje so pohiteli na lice mesta in začeli zasledovati lopove. Toda oni so izginili s sladkim plenom, kot da so se vdrli v zemljo. Ko je bila stvar naznanjena policiji, je odšlo v Maksimir več detektivov, ki so tekom noči preiskali vsak grm, ali brez uspeha. Naslednjega dne pa se je javila Mira sama na policiji, kjer je izpovedala, da so jo napadalci odvedli v gozd, ji zamašili usta in jo hoteli posiliti. Posrečilo se ji je, da je ušla in je hitela naravnost na kolodvor, a od tod z vlakom domov. Policija je uvedla obširno preiskavo.

— Samomor fabrikantove soproge. Na centralnem pokopališču na Dunaju je te dni izvršila samomor 42 letna soproga generalnega ravnatelja krušne tovarne F. Vzrok samomora je bilo momentano omračenje uma. Samomorilka je živela v zelo ugodnih razmerah in zakon z njenim možem je bil zelo srečen. Pred par meseci so se pokazali na njej simptomi močne nervoznosti. Dan pred samomorom je sprejela še svojega hišnega zdravnika, ki ji je svetoval, naj vzame mrzle kopeli. Odločila se je, da odpotuje v prihodnjih dneh v neko kopališče. Usodnega dne pa je zapustila okoli poldne stanovanje in odšla na pokopališče, kjer se je ob grobu svoje matere ustrelila z revolverjem v desno sence. Bila je takoj mrtva.

Ljubljana.

1— **Razstava plakatnih osnutkov na »Ljubljanskem velesejmu« od 15. — 25. avgusta 1924.** To leto se priredi na Ljubljanskem velesejmu tudi razstava plakatnih osnutkov, katere se lahko udeleži vsak plakatni risar z enim ali več komadov. Vsled enotnega lica naj meri vsak osnutek 27 × 40 cm. Risbe naj se pošljejo pravočasno na Aloma Company v Ljubljani, Kongresni trg 3.

1— **Cigan jo je ukradel.** Meseca maja je prišlo na Ježico več ciganov rodbine Reichert iz Krope. Pri tej priliki se je seznanila 18 letna delavčeva hči Rozalija Hvastja s članom te čedne družbe Viktorjem Reichertom. Lepi Viktor se je v dekleta na prvi pogled hudo zaljubil, pa tudi Roziki se je kmalu srce omehčalo. Viktor je znal sladko govoriti, da pa je Roziki bolj imponiral in jo laže pridobil zase, jo je nalagal, da je nastavljen v »Zvezdi« kot godbenik, ter ji je obljubil tudi zakon. Kmalu je neznanokam odšel, vendar Rozike ni pozabil. Pridno ji je pisaril zaljubljena pisma. — V torek se je nenadoma zopet pojavil na Ježici; včeraj je izginil, ž njim pa je izginila tudi Rozalija Hvastja, ki so jo ljudje videli dopoldne v njegovi družbi. Oblasti sumijo, da gre za ugrabljenje.

1— **Tatvina strelovodne bakrene žice na telefonskih strešnih stopnjah.** Ker se je pripetilo, da je neznan človek, ki se je predstavil hišniku neke hiše kot telefonski delavec, dobil ključ od podstrešja in potem ukradel bakreno strelovodno vrv iz telefonske naprave na strehi, prosi poštna in brzojavna direkcija v Ljubljani posetnike onih hiš, na katerih so telefonske naprave na strehi, oziroma njih pooblaščence, **da ne dovole nikomur iti na podstrešje ali na streho,** češ da bo telefon popravil ali prenaredil, **ako se ne izkaže z uradno izkaznico.**

1— **Aretacije.** Stegenšek Martin, ker je bil v Policijskem dnevniku zasledovan; Mošević Jurij radi javnega nasilstva.

1— **Policijske prijave.** Tatvine 3, kaljenje nočnega miru 1, prestopki cestnopolicijskega reda 12 prekoračenje policijske ure 1, prest. pasjega kontumaca 3, prest. obrtnega reda 1, nedostojno vedenje 1, prest. prevozniškega reda 1, poškodba tuje lastnine 1, neopravičeno streljanje 1.

1— **Konji so se splašili.** Anton Drešar, redov neboračke čete in Franc Čirić, invalid, sta peljala včeraj popoldne po Škofji ulici na dvovprežnem vozu drva. Pred Št. Peterskim mostom je padlo nekaj polen z voza, radi česar so se konji splašili in zdirjali. — Vsled prenagle vožnje sta popadala voznika z voza, pri čemur je prišel Drešar pod kolesa ter se na hrbtu precej močno poškodoval, dočim je odnesel Čirić le nekaj lahkih poškodb.

1— **Tatvina.** Janez Boštjančič je naznanil pri policiji, da mu je dne 7. t. m. v Šiški pri barakah neznanec ukradel 57 dinarjev in delavsko knjižico.

— **Popolnoma varno** naložite denar v Ljubljansko posojilnico r. z. z o. z., ki ima jako lepo novopreurejene prostore v Ljubljani na Mestnem trgu št. 6. Opozarjamo na oglas.

Maribor.

Smrt na pokopališču. Včeraj zvečer krog 19. je šla 72 letna starka Marija Vehovar na staro mestno pokopališče nabirat travo za zajce. Pri delu jo je nenadoma zadela srčna kap. Policijski zdravnik je ugotovil samo smrt.

Dve ukradeni kobili najdeni. Dne 18. oktobra lani so neznani tatovi ukradli posestnikoma Vojščiču in Damjaniču v Draganiču pri Karlovcu vsakemu po eno kobilo v vrednosti 20.000 Din. Eno kobilo so sedaj našli v Mariboru pri prekajevalcu Bahn, drugo pa pri posestniku Habju v Šmarju pri Jelšah. Oba sedanja lastnika sta jih kupila rednim potom. Zadevo bo rešilo državno pravdništvo.

Štirje vlomi pri Sv. Antonu v Slov. Goricah. Dne 29. VII. so neznani tatovi vlomili v okolici Sv. Antona v Slov. Goricah v hišo Marije Malek in odnesli za 3700 Din blaga, dalje v hišo Lovrenca Brumna in odnesli 4000 Din, Ivanu Satlerju so pokradli 750 Din, a Mariji Šalamon 825 Din. Vlomilcem so že na sledu.

Sokolstvo.

Sokolstvo za brate pogorelce v Strumici.

Vsem braskim župam in društvom!

Našo Strumico ob bolgarski meji je zadela velika nesreča. Nanjo je navalila sovražnikova osveta, ki je povzročila jugoslovenski sokolski Strumici silno gorje: vse mesto je pogorelo do temelja. Niti ena hiša ni ostala, vsa imovina prebivalstva je uničena. Zgorel je tudi Sokolski dom. Naši bratje in naše sestre v Strumici so sedaj brez strehe, brez obleke, brez imetja.

Nas nesreča, ki je zadela Strumico, boli toliko bolj, ker je v njej Sokolstvo komaj začelo s svojim delom, a je že pokazalo najlepše uspehe. Vse to je sedaj pretvorjeno v ruševine in pepel.

Vso našo veliko sokolsko rodovino širom naše domovine opozarjamo na nje bratsko dolžnost in naročamo vsem bratskim župam in društvom, da pohite nesrečnim bratom in sestram v Strumici na pomoč. Župe in društva naj takoj organizirajo v svojem področju denarne zbirke in zbirke oblek in perila.

Denarne zbirke je poslati podpisanemu starešinstvu, zbirke oblek in perila pa naj vsako sokolsko društvo odpošlje svoji župi. Župe naj te zbirke toliko časa hranijo, dokler ne dobe od nas navodila, na kateri naslov naj te zbirke odpošljejo. Vsaka župa pa mora takoj, ko bo v njenem področju zbirka oblek in perila zaključena, poslati Savezu točen seznam, ki ga bomo z uspehom denarnih zbirk vred priobčili v Sokolskem Glasniku.

Obenem odrejamo, da se bodo ob sabornih in zletnih dneh v Zagrebu prodajali boni po Din 2.— v pomoč Sokolom - pogorelcem v Strumici.

Bratje in sestre, pohitite takoj na delo bratske ljubezni, ki naj z njeno pomočjo zacvete v Strumici iz sedanjih njenih razvalin novo sokolsko življenje!

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

V Ljubljani, dne 6. avg. 1924.

E. Gangl, starosta. Dr. Riko Fux, tajnik.

Primorske vesti.

— **Gospod Šček, ali res?** Tržaška »Edinost« poroča, da je priobčil Tržačan Angelo Scocchi v milanski »Seri« članek o asimilaciji drugorodcev. V tem članku pravi med drugim Scocchi, da je Slovanom v Italiji usojena asimilacija. To da priznava vsak trezen opazovalec. »Pripoznavajo to celo naobraženi in bistroumni drugorodci, kakor n. pr. don Virgilij Šček, poslanec slovenske ljudske stranke v predzadnjem zasedanju na Montecitorio. V prijaznem razgovoru je priznal, da se proti zakonu narave, ki je tako na dlani, mora izjaloviti vsaka človeška sila, ki bi se hotela upirati. Naglašal je upravičeno(namreč gospod Šček), da bo asimilacija slovanske manjšine posledica neodklonljivega procesa usode ter je odklanjal rabo krivičnih sredstev, ker to ovira asimilacijo.« Ne moremo prav verjeti, da bi se mogel slovenski poslanec spozabiti tako daleč, da bi, čeprav v milem tonu zagovarjal asimilacijo. Tak poslanec bi se pač justificiral sam. Zato vprašamo gospoda Ščeka, ali je res govoril tako, kakor poroča Angelo Scocchi in če ni tako govoril ali misli to v »Seri« demantirati? Poudarjamo, da je molk v tej stvari neoprostljiv in da odvezuje slovensko javnost pred vsako obzirnostjo do gospoda Ščeka.

Gospodarstvo.

Pred trgov. pogodbo z Avstrijo.

V kratkem se prično pogajanja med našo državo in Avstrijo za sklenitev trgovinske pogodbe. Avstrijci se na to pridno pripravljajo, ker je naša država še vedno za Avstrijo eden najboljših kupcev njenih industrijskih izdelkov. Pa tudi glede uvoza je naša država za Avstrijo največje važnosti.

Po avstrijskih podatkih je znašal naš uvoz v Avstrijo v preteklem letu 95.5 milijonov zlatih kron. Od te svote je odpadlo na uvoženo živino 28. 1 milijona, na živila 48.5, na premog 16.—, na razne surovine 12.6 in razne izdelke 4.9 milijonov zlatih kron.

Naša trgovinska bilanca z Avstrijo je pasivna, ker uvozimo iz Avstrije znatno več, kakor pa v njo uvozimo. Lansko leto smo uvozili iz Avstrije blaga za 137.1 milijonov zlatih kron, kar znaša eno trinajstino vsega avstrijskega izvoza. Od te vsote je odpadlo na manufakturo 127.2 milijonov zlatih kron.

Poleg manufakture smo zlasti mnogo kupovali izdelkov železne industrije. Tako smo lansko leto kupili v Avstriji za 25.5 milijonov raznih železnih izdelkov, za 6.5 strojev, za 4.3 m. zl. k. raznih električnih strojev in za 1.6 raznih železniških potrebščin. V železnih izdelkih je bila lani za Avstrijo boljši odjemalec kakor naša država samo Nemčija in to vsled zasedbe Poruhrja.

Mnogo je nakupila naša država v Avstriji tudi raznih drugih industrijskih izdelkov, zatem papirja, bakra itd. Kako veliki so bili v tem pogledu naši izdatki, se vidi iz sledečih številk. Bombažne robe smo kupili za 22 milijonov zlatih kron, narejenih oblek za 13.9 m. z. k., papirja za 9.6 in bakra za 8.6 milijonov zlatih kron.

Naravno je zato, da mora Avstrija napeti vse sile, da si zasigura uvoz svojih izdelkov v našo državo. Naša dolžnost pa mora biti, da ta uvoz omejimo kolikor le mogoče. Samo na ta način bo naša trgovinska bilanca ugodnejša. Na drugi strani pa je treba tudi gledati, da ne bo Avstrija zavirala našega poljedelskega izvoza in da bomo vsaj s tem izboljšali našo trgovinsko bilanco.

× **Eksploatacija soli na moriu.** Po poročilih z Jadranskega morja pridobivanje morske soli vsled lepega vremena in vročega sonca zelo lepo napreduje. Od 12. do 20. julija je bilo dobljeno 1,350.000 kg soli. Od tega je 250.000 kg čiste bele soli.

× **Odobreni krediti.** Monopolna uprava je odobrila potrebne kredite za zgradbo nove lektrične centrale tobačni tovarni v Nišu.

IV. Ljublj. velesejem

se otvori dne 15. avgusta t. l. pod protektoratom Nj. Vel. kralja Aleksandra in bo v resnici sijajna prireditev O pomenu in koristi vzorčnega velesejma danes nihče več nemore dvomiti in vsak zaveden trgovec, obrtnik in industrijalec mora smatrati velesejem za svojo šolo v dnevih, ko se isti vrši za svoj dom. Da bi letošnji velesejem združil večino naših podjetij in predstavljal našo celo industrijo, obrt in trgovino, se vidi iz dejstva, da je sejmišče v obsegu 40.000 m² že skoro premajhno. Naši pridobitveni krogi razumevajo, da imajo razne razstave pretežno le poučni namen, da na vzorčni sejmi zasledujejo trgovsko stran, a dosezajo tudi namen razstav. Vseh razstavljalcev je dosedaj okrog 600 med temi 120 trgovcev in 147 inozemcev. Drugo je domača obrt in industrija Inozemstvo kaže to-le sliko: Avstrija 29, Nemčija 10, Amerika (U. S. A.) 6, Anglija 4, Češkoslovaška 24, Francija 37 Belgija 7, Švica 1 in Italija 19 Naše domače gospodarstvo bo pokazalo velikanski napredek od lanskega leta. Predmeti, ki smo jih še lani uvažali, bodo letos razstavljeni že kot izdelki naših domačih podjetij, ki ne bodo niti v ceni niti v kakovosti zaostajali za tujimi izdelki, tako v strojni elektrotehnični, kemijski, usnjarski in mnogih drugih skupinah, katerih bo letos 21 in sicer: Strojna industrija; izdelki iz železa in jekla, puškarstvo in municija; ostali kovinski izdelki; poljedelski stroji in orodje; avtomobili, kolesa, pneumatika, vozovi; elektrotehnika in razsvetljava; kozmetika, pharmaceutični in kirurgični izdelki; papirna industrija, grafika, kartonaža, pisarniške potrebščine; pohištvo in stanovanjska oprema; ostala lesna industrija; usnje in konfekcija usnja; tekstilna industrija in konfekcija, kožuhovina, perilo, cerkveni ornamenti; klobuki, košarstvo, vezenine, čipke; lončena roba, majolika, fayence, steklo; galanterija, bižuterija, draguljarstvo, fina mehanika, optika, graverji; kemična industrija; industrija živil; poljedelstvo; stavbarstvo; godala; razno orodje.

Novost letošnjega velesejma bo planinsko-lovska razstava in v posebnih Doeckerjevih zgradbah higijenska razstava. Na nedeljo 24. t. m. pa se bo priredila koniska razstava.

Vsak bo prišel na velesejmu na svoj račun, zato ga naj tudi vsak poseti. Permanentna legitimacija, ki daje pravico na polovično vožnjo z osebnimi in brzovlaki stane 50 Din in se dobiva pri vseh denarnih zavodih, pri Ljubljanskem Tourist-Officu in pri uradu Ljubljanskega velesejma. Vstopnice za enkratni obisk po 10 Din pa se bodo prodajale pri blagajnah na sejmišču. Velesejem se bo zaključil 25. t. m.

× **Stalna razstava v New Orleansu.** Trgovska zbornica mesta New Orleansa, bo s pomočjo ameriške vlade otvorila v New Orleansu stalno trgovsko obrtno in industrijsko razstavo, na kateri bodo smele razstaviti vse države. Razstave se bodo smeli udeležiti tudi umetniki s svojimi proizvodi. Pojasnila daje George Sladovich, 320 St. Charles Street New Orleans.

× **Prepoved svinjskih sejmov.** Z ozirom na to, da obstoja nevarnost razširjenja slinavke in parkljevke, so živinski in svinjski sejmi do nadaljnega za mesto Maribor prepovedani.

— **Italijanska pravica.** Neki podleži so si izmislili, da so trije slovanski mladeniči Josip Iveša, Maks Mihalovič in Josip Jurašin vdrli v prostore fašija v Premanturi pri Pulju in tam razrezali slike italijanskega kralja, kraljice in Mussolinija. Je sicer več ko glupo misliti, da bi trije naši fantje vdirali v fašijo, in tam trgali slike, toda proti Slovanom se Italijani ne ozirajo na argumente pameti in prišli so trije orožniki ter uklenili vse tri mladeniče in jih odpeljali v ječo kjer so ostali tri dni, ne da bi jih kdo zaslišal. Nato so jih izpustili ter s tem priznali da niso imeli za aretacijo prav nobenega vzroka. Kasneje se je izkazalo, da je bila ovadba podana samo zato, da bi bila vzeta Maksu Mihaloviću gostilniška koncesija Značilno je tudi to, da je »Piccolo« poročal, da so bili aretirani trije »slavo-comunisti«, ki da so člani ljubljanske »Orjune«. Čeprav je to vnebovpijoča neumnost je vendar z njo »Piccolo« bistveno pripomogel k aretaciji mladeničev.

Laško. — Javna telovadba in veselica v tukajšnjem topliškem parku, ki je bila določena za 3. avgust, se je morala vsled dežja preložiti na naslednjo nedeljo (10. VIII.). Začetek ob pol 4. uri popoldne. Prihod in odhod vlakov na vse strani prikladen. Za goste in zunanje člane veljavne iste ugodnosti, kakor prejšnjo nedeljo.

Sodišče.

KER JIH NISO POVABILI K NALAGANJU »BALIŠA«.

Na Korenu pri Horjulu so nalagali nevesti Mici Slovšetovi, ki se je poročila s Pavlom Bradeško, »bališ«. Ker so pri tem nakladanju zavrnili nekaj domačih fantov, je nastal prepir, in sta fanta France in Polde Končan zagrozila, da bodo vozili za bališ treske, če ju ne povabijo, ker jim bosta vse stolkla in tekla bo tudi kri. Odpeljali bodo srečno, pripeljali pa ne. — Vendar ni bilo tako hudo: »Bala« je prišla nepoškodovana na cilj. Poškodovan je bil samo star možakar, ki ga je France Končan nekoliko opraskal. Da ni bilo hujše nesreče, je zasluga orožnikov, ki jih je nevestin oče pravočasno prosil za »asistenco«. V svoji onemogli jezi pa sta pri tej priliki France in Polde Končan opsovala orožnike s pristnimi in krepkimi kmetskimi, oziroma barabskimi izrazi, ki jih tu iz ozirov na »bon ton« in javno moralo ne moremo reproducirati. Eden obtožencev je tudi dokazal, da drži na vojaško čast, zakaj nahrulil je orožnika z besedami: »Kaj boš Ti?! Ti si bil infanterist, ko sem bil jaz cuksfirar — !« Fantovska jeza je uplivala tudi na Končanovo Micko tako, da je postala »korajžna« ter je iztegnila svoj ženski ježiček in zinila par besed, s katerimi je prekoračila službujočim orožnikom dolžni »respekt« in se s tem pregrešila zoper znani § 104 s. k. z. Hujše nesreče ni bilo. Tudi izid današnje obravnave ni bil za trojico nobena nesreča, zakaj sodba je izpadla milo: France en teden, Polde pet dni. Mica pa — 150 dinarjev globe.

POSLEDICE PIJANOSTI.

Lorenc Slapnik, po domače »Mučeljnov«, posestnika sin, je hud fant, posebno, ako ga ima nekoliko v glavi. Malo preveč je pil tudi dne 18. maja na veselici požarne brambe v Motniku in zato je prišlo, kakor je prišlo: Razgrajal je v gostilni, da so ga vrgli na cesto. Sili je nazaj. Pri tem je polomil vrtna vrata. Aretiran je bil, zaboden v nogo, tepen, da so ga vse kosti bolele, in danes se zagovarja radi pregreška po § 104 s. k. z.: Očita se mu, da je razžalil orožnike, ukradel 1 kg sira in polomil vrtna vrata.

Zagovor: »Mogoče je, da sem upil, auf biks, Gabrovšek; sram te bodi; mene preganjaš, Motničanov pa ne — ko sem srečal orožniško patruljo. Ne spominjam se. Bil sem do nezavednosti pijan. Kar se tiče sira, mi ga je stisnil med prerivanjem v veži neznan človek v roko...«

Predsednik: »Pred orožniki ste trdili, da ste sir ukradli, zagovarjali pa ste se s tem, da Vas je nekdo zapeljal.«

Obtoženec: Ni res. Dost časa sm že na svet, pa še nism nkol nč ukradu! Nikdar nisem priznal orožnikom. — Drugi dan sem bil ves krvav in razbit.

Predsednik: »Kdo Vas je?«

Obtoženec: »Ne vem. Nekdo mi je pravil, da so me orožniki metali po cesti.«

Predsednik: »Zakaj ste pa vrata polomili.«

Obtoženec: »Ne vem. Pijan sem bil.«

Dokazovanje. — Priča stražmojster Gabrovšek: »Gostilničar me je prišel klicat. Poklical sem svojega »podložnega«, in šla sva. Obdolženca sva pa srečala že na cesti. Nahrulil naju je z besedami: »Auf biks, Gabrovšek, sram Te bodi; mene preganjaš, Motničanov pa ne.« Silovito je nastopal, zoperstavil se je in zato sem ga zabodel, kakor je predpisano.«

Predsednik: »On trdi, da je bil do nezavednosti pijan.«

Gabrovšek: »Ne vem. Pijanost je težko konstatirati. Eden se opoteka, kadar je popolnoma pijan, drugi ne itd., zato ne morem ugotoviti, če je bil obdolženec do nezavesti pijan. Bil pa je »povaljan«, divji in brez klobuka.«

Od nadaljnih prič je izpovedal obdolžencev brat, da je bil obdolženec »prov po orng« pijan. — Glede vrat se ni moglo ugotoviti, če jih je polomil nalašč ali ne.

Zagovornik je predlagal oprostitev radi popolne pijanosti, nakar se je podal senat v posvetovalnico.

Med posvetovanjem senata sta diskutirala zagovornik in državni pravdnik o pijanosti. Državni pravdnik je zastopal stališče, da naj bi veljala pijanost de lege ferenda kot obteževalni moment. Ker pa je bil zakonodajec drugega naziranja kakor gospod Ogorevc in je statuiral tako, da je pijanost razbremenilen moment. (Ako zagrešiš do nezavednosti pijan kak prestopek ali pregrešek, si oproščen, če gre za zločin, si kaznovan radi prestopka pijanosti.) In je prišlo sodišče na podlagi izpovedb prič itd. do prepričanja, da je bil obtoženec takrat v resnici do nezavednosti pijan in ga je oprostilo krivde in kazni.

To in ono.

399 NAPOLEONOVIH LASTNOROČNIH PISEM NAJDENIH.

Nad vse dragoceni zgodovinski akti bodo te dni v Brnu izročeni vedi. Gre za Napoleonova pisma, ki so bila preko sto let z vso skrbnostjo čuvana kot rodbinski zaklad. Povzročitelj tega dragocenega zgodovinskega materijala je bil vojvoda Hugo Bernard Bassano, zaupnik, državni tajnik in minister Napoleona. Vojvoda Bassano je kot Napoleonov zunanji minister leta 1812 shranil v Vilni v 15 zabojih važne Napoleonove državne in privatne dokumente. Od tedaj so vse te listine zginile in kljub vsemu iskanju jih ni bilo mogoče najti. Po padcu Napoleona je bil več časa v Avstriji zaprt, toda njegovo dostojanstvo je bilo strogo varovano. Potomci njegovega drugega sina so se naselili na Moravskem in tako so prišla Napoleonova pisma v Brno.

Zapuščina vojvode Bassano je nad vse bogata. Obsega 217 pisem Napoleona vojvodu Bassano, od katerih je 87 pisanih lastnoročno, 13 pa lastnoročno podpisanih. Dalje je v zbirki 182 lastnoročno pisanih pisem Napoleona na razne državnike in vladarje. Večina teh pisem izhaja iz leta 1812. Arhiv obsega nadalje celo vrsto pisem vladarjev in državnikov na Napoleona in sicer 5 pisem carja Aleksandra, 13 kralja Jerome-a, 8 kralja Friedricha Wilhelma, 15 sicilskega kralja Joahima Napoleona, 2 danskega kralja, 9 posebno dragocenih pisem avstrijskega cesarja Franca, 16 pisem Napoleonove sestre-ljubljenke Pavline, 21 cesarice Marije Luize in 4 pisma Leticije, matere Napoleona, ki je preživela skoraj vse svoje otroke. Dalje obsega arhiv nič manj ko 592 pisem in poročil Napoleonovih ministrov in bojnih poročil generalov, na katerih je vse polno Napoleonovih pripomb. K vsem tem listinam pride še 1738 pol in posameznih listov v 18 usnjatih mapah. Na teh papirjih so beležke Napoleona o najrazličnejših dogodkih v letih 1811—1813.

S tem pa še ni rodbinski zaklad izčrpan. V arhivu se nahaja še zelo važna korespondenca vojvode Bassano, ki šteje nič manj ko 881 pisem. Dalje popis njegovih razgovorov z ministrom Metternichom, poleg tega preko tisoč načrtov lastnih pisem in končno na 3851 kvart listih spomini vojvode, o katerih je dejal Fain: »Kadar bodo izšli spomini vojvode Bassano, bodo ti zavzeli v zgodovini Napoleonove dobe prvo mesto.«

Ves ta dragocen zgodovinski materijal bo te dni predan današnjemu najznamenitejšemu raziskovalcu Napoleonove dobe profesorju Kircheisenu in gotovo je, da bo šele z uporabo tega materijala doba velikega Napoleona prav raziskana.

: **Zadnje pismo Napoleonovega sina.** V arhivu vojvode Bassano se nahaja tudi 23 pisem nesrečnega Napoleonovega sina, vojvode Reichstadtskega. Zadnje njegovo pismo je datirano z dne 15. julija 1832. Pismo je pisano v francoskem jeziku in naslovljeno na grofa Bassano. V prevodu se glasi: »Težko si morete predstaviti, najdražji moj prijatelj, kako silno trpim. Kako dolgo bo še to grozno stanje trajalo? Da bi bili vsaj Vi pri meni! Moja duša je že vsa srečna, če samo na Vas mislim! Vidva s Prokesšom sta zadnja človeka, ki sta mi še ostala. Vidva sta bila, ki sta me naučila čas prav uporabiti in se naučiti čakati. Pridite vendar, potem bom svojo bol pozabil. Vaš iskreni prijatelj Franc Reichstadtski.« — Sedmi dan po odpošiljatvi tega pisma je bil Napoleonov sin mrtev, kot žrtev habsburške okrutnosti, ki ni pustila, da bi sin videl očeta in ki je hotela, da bi sin proklinjal svojega očeta, pa čeprav ga je ta nad vse ljubil in umrl blagoslavljajoč sina.

: **La Folette — ljubljenec ženskih volilk.** Izvrševalni odbor progresistov je sklenil, da bo zlasti propagiral kandidaturo La Foletta med ženskami, od katerih je v Ameriki 26 milijonov volilk. Ustanovljen je bil takoj poseben ženski volilni odbor, katerega tajnica je znana ženska voditeljica Mabel Costogen. Pristaši La Foletta računajo, da bo več milijonov žen glasovalo za Foletta, ker se je izjavil La Folette za svetovni mir in ker je odločno nastopil proti korupciji. Tudi še ni pozabljena njegova ostra borba za žensko volilno pravico. Na zadnjem sestanku agitacijskega odseka progresistov je bilo sklenjeno, da je treba ustanoviti poseben volilni sklad v višini 3 milijonov dolarjev. Denar se bo nabral med pristaši.

: **Razrušenje nemškega poslaništva v Petrogradu.** Dne 7. julija l. 1914. je razjarjena množica naskočila v Petrogradu nemško poslaništvo in ga popolnoma razdejala. O tem ruskem »barbarstvu« pa Nemci molče in sicer iz prav razumljivega vzroka. Ko je prišel nemški poslanik na železniško postajo, da se odpelje iz Petrograda z vsem svojim osobjem, ga je čakal na postaji ruski oficir s seznamom vseh ljudi, ki so bili zaposleni v poslaništvu. Pri pregledu oseb je oficir ugotovil, da so navzoči vsi v seznamu navedeni razven dragomana (tolmača) poslaništva. Ko je oficir vprašal po njem, je dejal poslanik, da je dragoman ruski državljan in da vsled tega ne odpotuje. Na nesrečo se oficir ni dalje menil za stvar in nemški poslanik se je z osobjem vred mirno odpeljal. Par ur kasneje pa so našli v nemškem poslaništvu dragomana ubitega. Umorili so ga Nemci na povelje poslanika da ne bi mogel dragoman izdati nemških tajnosti. Ko je prebivalstvo izvedelo o tem nezaslišanem umoru, se je navalilo na poslaništvo in razdejalo vse, kar mu je prišlo pod roko.

: **Nitranska škotovska palača pogorela.** Po zadnjih vesteh se je škofijska palača vsled požara porušila. Palača je hranila vse polno zgodovinskih znamenitosti. Palača je bil star grad, zgrajen na visokem hribu. Sveti Ladislav je sezidal v 14. stoletju na gradu cerkev in palačo. Turki in husiti so naskakovali grad, pa skoraj vedno zaman. V tretjem nadstropju se je nahajala dragocena zbirka starin, ki je vsa uničena od ognja. Škoda se ceni na tri in pol milijona čeških kron.

Lastnik:
Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.
Glavni in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

74

EDGAR RICE BURROUGHS: TARZAN IN SVET

V istem hipu je vdrla gruča močnih borcev, ki jih je očividno priklicalo gotovo znamenje s ceste, v kavarno in se vrgla s klici »Proč z nevernikom!«, »Pobijte kristjanskega psa!« na Tarzana.

Tudi nekaj mladih Arabcev, ki so sedeli v kavarni, je skočilo pokonci, da planejo nad presenečenega belokožca. Tarzana in Abdula je pahnil naval neštetih napadalcev proti ozadju kavarne. Toda mladi Arabec je ostal zvest svojemu gospodu in se z golim nožem boril ob njegovi strani.

S strašnimi udarci je pobil opičji človek vse, kar mu je prišlo pod orjaške roke. Boril se je mirno in brez besede in na njegovih ustnicah je igral isti smehljaj, s katerim je prej pobil predrznega Arabca. Zdelo se je, da se ne bo ne njemu ne Abdulu posrečilo, da bi prišla živa iz človeške kopice, ker so se od vseh strani bliskali noži in sablje proti njima; toda velika množica napadalcev je bila za oba baš najboljše varstvo. Gnječa je bila tolika, da ni mogel nihče rabiti orožja in noben Arabec se ni upal streljati, da bi ne zadel svojega rojaka.

Končno se je Tarzanu posrečilo zgrabiti zelo trdovratnega nasprotnika. S krepko kretnjo ga je razorožil, ga dvignil pred se kakor ščit in se z Abdulom rinil proti vratom, ki so vodila na notranje dvorišče. Na pragu je obstal, dvignil branečega se Arabca v zrak in ga treščil v gnječo, ki je drla za njim.

Potem je šel z Abdulom na poltemno dvorišče. Preplašene plesalke so čepele na stopnicah, ki so vodile v njihove sobe. Medla luč sveč, ki so jih deklice zataknile ob vratih, je edina razsvetljevala dvorišče.

Komaj sta Tarzan in Abdul stopila na dvorišče, je nekdo ustrelil iz sence pod stopnicami. Ko sta se obrnila, da se zoperstavita novemu sovražniku, sta dve zaviti postavi skočili proti njima in streljali. Sekundo pozneje je ležala ena od njiju razorožena in stokajoča z zlomljeno roko v prahu dvorišča. Druga pa se je istočasno, ko je odrekel njen samokres, seznanila z Abdulovim nožem.

Tedaj so planili besni Arabci iz kavarne za svojimi žrtvami. Toda plesalke so na krik ene od njih, ugasnile vse svoje sveče, tako da je lila luč zdaj še skozi odprta dvoriščna vrata. Tarzan si je prilastil sabljo moža, ki ga je Abdul premagal. Zdaj je stal pred vrati, in pričakoval napada Arabcev.

Naenkrat je začutil na rami lahno roko in neka žena mu je šepetala: »Hitro, gospod! Pojdite sem! Sledite mi!«

»Pojdite Abdul,« je Tarzan tiho dejal mladeniču. »Drugje ne moreva biti na slabšem, kakor sva tu.«

Žena ju je peljala po ozkih stopnicah navzgor k vratom svojega stanovanja. Tarzan je šel tesno za njo. Videl je zlate in srebrne spone na njenih golih rokah, nize zlatega denarja, ki so viseli z njenega okrasja las, in krasne barve njene obleke. Zdelo se mu je, da je iz plemena Uled-Nail in instinktivno je uganil, da je bila ista plesalka, ki ga je v dvorani opozorila.

Ko so dospeli na vrh stopnic, so čuli, kako besneča množica še zmirom preiskuje dvorišče.

»Kmalu bodo pričeli iskati tu zgoraj,« je šepetala deklica. »Ne smejo vas najti, kajti, če ste še tako močni, vas bodo končno vendarle ubili. Hitite! Z zadnjega okna moje sobe se lahko spustite na cesto. Predno odkrijejo, da vas ni več na dvorišču, ste vi lahko že v svojem hotelu.«

Dočim je govorila, se je več mož zakadilo po stopnicah navzgor. Naenkrat je eden od njih glasno zakričal. Zagledal jih je! Zdaj je cela množica navalila na stopnice. Prvi napadalec je bil hitro zgoraj, toda tu se je srečal z golo sabljo, česar ni pričakoval, ker belokožec prej ni bil oborožen.

Kričaje je planil mož nazaj v naročje napadalcev. Kakor keglji so se strkljali po stopnicah navzdol. Star, prepereli les ni vzdržal te teže. Z glasnim truščem so se stopnice zrušile pod Arabci, dočim je slaba ploščad, kjer so stali Tarzan, Abdul in deklica, komaj še zmagovala težo.

»Pojdite!« je kliknila Uled-Nail. »Prišli bodo za nami po drugih stopnicah skozi sosednjo sobo. Nobenega trenutka ne smemo več zamuditi.«

Baš, ko so stopili v sobo, je čul Abdul nekoga, ki je kričal na dvorišču, naj teče par mož na cesto, da odrežejo beguncem pot skozi okno.

»Zdaj smo izgubljeni,« je dihnila deklica.

»Smo?« je vprašal Tarzan.

»Da, gospod,« je odvrnila deklica. »Ubili me bodo ravnotako kakor vas; saj sem vam vendar pomagala.«

Zdaj je bila stvar seveda drugačna. Tarzana je pravzaprav zabavalo to razburjenje in nevarnost spopada. Niti trenutek ni mislil na to, da se zgodi tudi Abdulu ali deklici kaj žalega — razven slučajno — in se le toliko umaknil, da ga niso ubili. Imel ni prav nobenega namena zbežati, dokler bi ne uvidel, da je izgubljen, če bi še ostal.

Če bi bil sam, bi skočil na sredo gruče in bi udaril po načinu Nume, leva, kar bi Arabce tako osupnilo, da bi z lahkoto zbežal. Toda sedaj je moral misliti na zveste pomagače.

Stopil je k oknu, odkoder se je lahko razgledal po ulici. V prihodnji minuti bodo sovražniki v sobi. Že je čul množico, kako je hitela po stopnicah navzgor v sosedno sobo. Stopil je na prizidek in se sklonil ven. Nad njim je bila nizka streha poslopja. Poklical je deklico. Ta je stala takoj ob njegovi strani. Dvignil jo je na rame.

Zobozdravnik
Dr. Ivan Oblak
zopet redno ordinira
Miklošičeva cesta (Vzajemna posojilnica)

Vse vrste reklamnih napisov
za **Ljubljanski velesejem**, bodisi na zunanji ograji ali v notranjih prostorih dobavlja še vedno, kakor do sedaj tvrdka
PRISTOU & BRICELJ
Aleksandrova c. 1. Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. strokovno izučena specijalista za črkoslikarstvo v vseh panogah te stroke.
Specijaliteta: steklene napisne firme, slikanje državnih in drugih grbov po predpisih. Izvršitev od najenostavnejšega do najpreciznejšega modernega sloga.
Naročila za Ljubljanski veleseiem prosimo pravočasno, da nam bo mogoče iste točno dobaviti.
Telefon 908 **Ustanovljena 1903**

Sprejme se
dober, trezen in zanesljiv
ščetarski mojster
ki bi bil zmožen samostojno voditi delavnico in poučevati vajence. Nastop s 1. septembrom t. l. Hrana, stanovanja ter sploh vsa oskrba v hiši. Ponudbe na upravo lista pod „Ščetarski mojster“.

MALI OGLASI

Suhe gobe
kupuje Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica.

Meblovano sobo
išče gospod za stalno. Ponudbe pod „Stalno“ na upravo lista.

Lep postranski zaslužek se nudi **potnikom in krajevnim zastopnikom,** ki bi hoteli prevzeti tudi še zastopstvo ugledne ljubljanske tvrdke.
Pismene ponudbe z opisom dosedanjega službovanja in z navedbo, katere tvrdke in stroke sedaj zastopajo, je poslati na upravo lista pod „Lep postranski zaslužek“.

Beli damski filc-klobuki
došli. Cena od 180 Din višje. Minka Horvat, modistka, Ljubljana.

Harmoniko
boljšo, petvrstno, tvrdke Lubas prodam ali zamenjam za boljšo. Pot v Rožno dolino št. 34 pri Štefanu, Ljubljana.

Gospod
s kapitalom želi znanja z vdovo, katera ima svoje stanovanje in pohištvo. ponudbe s sliko na upravo lista pod „kapitalist“.

3 pisarniške sobe
v III nadstropju (lift) takoj in v I nadstropju s 1. novembrom odda Pokojninski zavod v Ljubljani.

Lepo posestvo
v Visi, pripravno za vsako obrt, posebno za trgovce in gostilničarje, radi družinskih razmer na prodaj. Naslov v upravi lista.

Harmoniko
boljšo, petvrstno, tvrdke Lubas prodam. Štefan, Pot v Rožno dolino 34, Ljubljana.

Ekonom,
prvovrstna moč, z večletno prakso (oženjen, starost 30) ki ima veselje posebno do poljedelstva in živinoreje, išče primerno mesto za jesen ali novo leto. Ponudbe je poslati pod „Ekonom“, na upravo lista.

Motorno kolo
„Puch“ 5 ks. v dobrem stanju se vsled odpotovanja proda za 5 200 Din. Jamski trg 196, Zelena Jama, Ljubljana.

Velik godbeni avtomat
tvrdke „Kmetec“ dobro ohranjen, primeren za večjo gostilno ali restavracijo se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Trgovski pomočnik
izučen v manufakturni in špecerijski stroki, vojaščine prost, išče mesta za takoj, kjerkoli Gre event. tudi za potnika. Ponudbe pod „Pošten“ na upravo lista.

Kdo posodi 2000 Din
za izboljšanje male trgovine v dobrem industrijskem kraju, proti odplačilu v 10 mesečnih obrokih po 200 Din in obresti 25%, ubogemu invalidu z 100% delanezmožnosti. Ponudbe na upravo lista.

10.000 Din
posojilo se išče, event. se odstopi tudi stavbena parcela. Naslov v upravi lista.

Na prodaj
2½ konjskih sil močan dinamo. Rabljen samo 1 leto Cena po dogovoru. Alojzij Vrhovec, Žužemberk

Pletilni stroj
znamke „Ilirija“, štev. 6, za pavolo in volno, dobro ohranjen se ugodno proda. Na ogled in cena pri Angela Valter, Tržič štev. 220.

Služkinja
boljša, mlajša, išče mesta pri boljši rodbini, (tudi z otroki). Ponudbe pod „Pridna in zvesta“ na upravo lista.

Trgovec,
mlad, samostojen, želi znanja v svrho ženitve, z gospodično, ki bi imela veselje do gostilne in nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod „Srečna bodočnost“ na upravo lista.

Prvovrstne premoge
na drobno in debelo za industrijo in domačo kurjavo
dobavlja
po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih
Dom. Čebin
trgovina s premogom
Ljubljana, Wolfova ul 1/II.

Gradbeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.
Stavbna vodstva:
LJUBLJANA, DOMZALE, ZAGREB.
Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune, načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

Iv. JAX in sin
Ljubljana
Gosposvetska c. št. 2
priporoča svojo bogato zalogo
pisalni strojev
„ADLER“ in „ORANIA“,
šivalnih strojev
za rodbine in obrt ter
voznih koles
Styria — Dürkopp — Orožno kolo (Waffenrad).
Cenik zastonj in franko.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA
R. Z. Z O. Z.
v novopreurejenih prostorih v Ljubljani
Mestni trg 6 Mestni trg 6
obrestuje
vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po 8%
Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.
Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.
Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, proti poroštvu in proti zastavi.
LJUBLJANA, MESTNI TRG 6